

**ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI**

**FAKULTA EKONOMICKÁ**

Bakalářská práce

**Nezaměstnanost Itálie**

**The Unemployment in Italy**

Dita Vocásková

Cheb 2023

## Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „*Nezaměstnanost Itálie*“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího práce PhDr. Čestmíra Jarýho za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Cheb dne 24.4.2023

Dita Vocásková

## **Poděkování**

Ráda bych touto cestou poděkovala mému vedoucímu práce PhDr. Čestmíru Jarému za jeho cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při psaní této práce, ale také za ochotu a pomoc v průběhu celého bakalářského studia.

Mé poděkování také patří rodině, která mě vždy ve studiu podporovala.

# Obsah

Úvod .....	6
<b>1 Teoretická východiska .....</b>	<b>7</b>
1.1 Práce .....	7
1.1.1 Trh práce .....	7
1.1.2 Rovnováha na trhu práce .....	8
1.2 Nezaměstnanost.....	9
1.2.1 Příčiny nezaměstnanosti .....	9
1.2.2 Vyjádření nezaměstnanosti .....	10
1.2.3 Druhy nezaměstnanosti.....	11
1.2.4 Přirozená míra nezaměstnanosti .....	12
1.2.5 Dobrovolná a nedobrovolná nezaměstnanost .....	12
1.2.6 Důsledky nezaměstnanosti.....	13
1.2.7 Dopady nezaměstnanosti .....	14
1.3 Rizikové skupiny nezaměstnaných .....	15
<b>2 Itálie.....</b>	<b>17</b>
2.1 Základní informace .....	17
2.2 Ekonomika Itálie .....	20
2.2.1 Historie.....	20
2.2.2 Rozdíl mezi severem a jihem.....	22
2.2.3 Současnost .....	23
2.3 Trh práce v Itálii.....	24
<b>3 Praktická část.....</b>	<b>27</b>
3.1 Výzkumné otázky.....	27
3.2 Data a metodologie .....	27

3.3	Vývoj nezaměstnanosti v Itálii.....	28
3.4	Nezaměstnanost v jednotlivých regionech Itálie.....	33
3.5	Vlivy na italskou nezaměstnanost.....	40
3.6	Problematika osob s terciálním vzděláním – regresní a korelační analýza.....	46
3.7	Shrnutí.....	51
	<b>Závěr .....</b>	<b>56</b>
	<b>Seznam použitých zdrojů .....</b>	<b>57</b>
	<b>Seznam tabulek .....</b>	<b>59</b>
	<b>Seznam obrázků .....</b>	<b>60</b>

# Úvod

Téma nezaměstnanosti bylo vybráno, protože je nadčasové a je možné se s ním setkat téměř ve všech státech světa. Je potřeba společnosti zbavit předsudků a vysvětlit, že nemusí pokaždé jít o osobní selhání. Na nezaměstnanost má vliv spousta faktorů, jako například točící se hospodářský cyklus.

A zejména v dnešní krizi spojené s válkou na Ukrajině a doznívajícími tendencemi pandemie covid-19, kdy je často možné slyšet v masmédiích o nezaměstnanosti, je toto téma aktuální.

Itálie byla vybrána z důvodu rozmanitosti ve všech ohledech. Patří k jedné ze zemí s největší diverzifikací fungování ekonomiky ve svých jednotlivých částech.

Cílem této bakalářské práce je určit faktory ovlivňující nezaměstnanost na regionální úrovni a zjistit příčiny nezaměstnanosti v jednotlivých oblastech v rámci Itálie.

Podrobněji se jedná v rámci teoretické části o vysvětlení pojmu nezaměstnanosti a jejich principů a zpracování teoretických východisek, která jsou spojena s řešenou problematikou v Itálii. V praktické části se jedná o zodpovězení konkrétních výzkumných otázek, které jsou uvedeny na jejím začátku a vedou k hlubší analýze, na základě které je sestaven závěr.

# 1 Teoretická východiska

První kapitola této práce se zabývá teoretickými východisky k pochopení problematiky nezaměstnanosti. Nejprve je potřeba definovat pojem samotné práce a objasnit souvislosti s trhem práce. Na základě těchto východisek je poté vysvětleno, co je to nezaměstnanost, proč vlastně vzniká, co ji způsobuje, jak ji můžeme vyjádřit, případně srovnávat. Také je rozvedena problematika dělení nezaměstnanosti, jejich přímých důsledků a dopadů, jak na ekonomiku, tak na společnost.

## 1.1 Práce

Práce (využívaná ve zkratce L dle anglického labour) je chápána jako primární výrobní faktor. Jedná se o cílevědomé a účelové konání člověka, které je ohodnoceno mzdou. Hlavní důvodem, proč jsou lidé na světě, ale zcela určitě není práce, proto je třeba počítat s tím, že je ovlivněna mnoha faktory, jako fyzickými predispozicemi nebo inteligencí. Všichni lidé nemohou vykonávat stejnou práci a ani ji nemohou odvést ve stejném množství či kvalitě.

Pokud bychom se na tuto problematiku podívali ze sociologicko-psychologického pohledu, práce je dnešní společností chápána jako možnost realizace a je podmínkou k důstojnému životu člověka. Dává lidem možnost začlenit se a rozvíjet své schopnosti a dovednosti. Člověk v práci poznává nové lidi a dostává příležitost srovnání s ostatními.

Jak uvádí Buchtová et al. (2013), již naši předci ctili tradici práce a v české kultuře je silně zakořeněna, zejména v lidových příslovích jako „Bez práce nejsou koláče.“ nebo „S prací nejdál dojdeš.“. I většina náboženství určuje čas pro práci a pro odpočinek a uzpůsobuje tomu harmonogram roku. Toto všechno je chápáno jako sekundární funkce práce.

### 1.1.1 Trh práce

Trh práce je místo, kam vstupují domácnosti nabízet svou pracovní sílu, a kde zároveň firmy pracovní sílu poptávají (Hedija & Musil, 2009). Firmy tedy najímají domácnosti a za odvedenou práci jim vyplácí mzdovou sazbu.

Poptávka po práci je určena úrovní ceny práce, resp. tím, kolik musí firma za danou práci zaplatit.

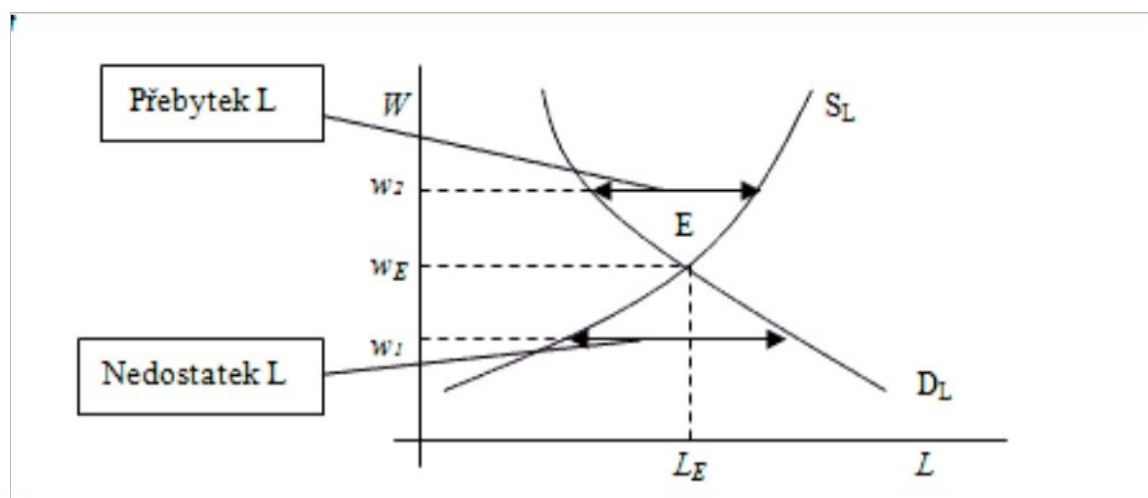
Základním cílem každé firmy je maximalizovat zisk, proto se snaží najímat takové množství práce, při kterém se bude vyrovnávat mezní produkt práce se mzdovou sazbou.

Co se týče nabídky práce, je předpokládáno, že člověk má pouze dvě možnosti využití času, a to buď čas na práci, anebo čas k odpočinku. Základním cílem spotřebitele je maximalizace užitku. Svůj den se tedy snaží člověk rozprostřít časově tak, aby se v rámci práce a volného času dostal do rovnováhy. (Macáková et al., 2010)

### 1.1.2 Rovnováha na trhu práce

Na základě výše uvedeného dochází k protnutí poptávky a nabídky. Rovnováha na trhu práce vznikne, když se vyrovná nabídka s poptávkou.

Obr. 1: Rovnováha na trhu práce



Zdroj: Macáková et al. (2010)

Na obr. 1 je vidět, že graf rovnováhy trhu práce na své horizontální ose zachycuje práci ( $L$ ) a na svislé ose mzdu ( $W$ ). Bod  $E$  symbolizuje rovnovážný bod mezi poptávkou po práci ( $S_L$ ) a nabídkou práce ( $D_L$ ). V okamžiku, kdy se změní mzdová sazba z rovnovážné úrovně, vznikne nerovnováha, a tudíž nedostatek nebo přebytek práce.

Pokud klesne mzdová sazba na nižší úroveň ( $w_1$ ), je nabídka práce menší, než je poptávané množství, a to zapříčiní růst mzdové sazby. Tomu tak je do té doby, dokud se mzdová sazba nezvýší na rovnovážnou úroveň, anebo dokud se nezmění poptávka či nabídka práce.



Jestliže naopak bude mzdová sazba vyšší než rovnovážná ( $w_2$ ), vzniká přebytek práce, tedy nezaměstnanost. Ta zapříčiňuje tlak na mzdovou sazbu a snaží se jí stlačit zpět na rovnovážnou úroveň.

## 1.2 Nezaměstnanost

V druhé části této kapitoly se dostáváme k samotné nezaměstnanosti. Nejprve je potřeba si vysvětlit, co to nezaměstnanost je a jak vzniká.

### 1.2.1 Příčiny nezaměstnanosti

V prvé řadě je potřeba si uvědomit, že ne každý člověk, který nemá práci, musí být automaticky nezaměstnaný. Aby bylo možno hovořit o nezaměstnanosti v ekonomickém slova smyslu, je nutno rozdělit obyvatelstvo do dvou základních skupin. První skupinou je tzv. ekonomicky neaktivní obyvatelstvo, do kterého spadají děti (mladší 15 let), senioři, osoby na rodičovské dovolené, studenti a čerství absolventi aj.

Druhou skupinou je tzv. ekonomicky aktivní obyvatelstvo, což jsou lidé, kteří jsou starší 15 let a je možné je dále rozdělit na:

- a) zaměstnané – jedná se o osoby, které jsou zaměstnány na základě pracovní smlouvy a pobírají za svou práci měsíčně mzdu, anebo jsou samozaměstnaní (pracují jako OSVČ). Dále jsou zde zahrnuty osoby nemocné a stávkující;
- b) nezaměstnané – tedy osoby, které plní podmínky tzv. kriteriální nezaměstnanosti:
  1. jsou bez práce – nemají pracovní smlouvu, ani nejsou samozaměstnaní,
  2. práci si aktivně hledají, ať už prostřednictvím agentur práce, úřadu práce, či jinou cestou,
  3. jsou schopni do nového zaměstnání nastoupit do dvou týdnů. (Samuelson & Nordhaus, 2010)

Z uvedeného je patrné, proč je potřeba se nejdříve dívat na podmínky kriteriální nezaměstnanosti. Například senioři a studenti jsou sice bez práce, i by byli ochotni za příznivých podmínek do práce nastoupit, ale práci si aktivně nehledají.

V literatuře je možné se setkat s pojmem pracovní síla, jde o synonymum ke slovu ekonomicky aktivní obyvatelstvo, tedy o souhrn lidí zaměstnaných a nezaměstnaných.

### 1.2.2 Vyjádření nezaměstnanosti

Nezaměstnanost může být vyjádřena třemi základními způsoby, a to:

- absolutním počtem nezaměstnaných,
- mírou nezaměstnanosti nebo
- počtem volných pracovních míst.

Absolutní počet nezaměstnaných představuje nejjednodušší způsob, jak nezaměstnanost vyjádřit. Znamená to pouze výčet konkrétního počtu nezaměstnaných lidí. Největší problém tohoto vyjádření tkví v absenci poměru se zaměstnanými. Nelze tudíž toto číslo využít ke srovnávání s ostatními.

Alternativou je míra nezaměstnanosti ( $u$ ), která je nejvíce běžným a používaným způsobem, na rozdíl od předchozího způsobu totiž ve svém výpočtu zahrnuje i poměr vůči zaměstnaným lidem, tudíž nám dává lepší představu o tom, jak vysoká míra nezaměstnanosti doopravdy je. Vyjadřuje se v procentech a používá se zejména ke srovnávání nezaměstnanosti v jednotlivých státech.

Vzorec (1) zachycuje výpočet míry nezaměstnanosti:

$$u = \frac{U}{L+U} \quad (1)$$

kde:

U= zaměstnaní

L = nezaměstnaní

Ze vzorce lze vyčíst, že jde o poměr zaměstnaných vůči ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu, tedy zaměstnaných i nezaměstnaných, kteří splňují uvedená kritéria.

Poslední možností, jak je možné vyjádřit nezaměstnanost, je počet neobsazených pracovních míst.

### 1.2.3 Druhy nezaměstnanosti

Ekonomická teorie vymezuje tři základní druhy nezaměstnanosti: frikční, strukturální a cyklickou.

**Frikční nezaměstnanost**, někdy nazývaná také jako vyhledávací, je nejběžnější typ nezaměstnanosti. Nastává v okamžiku, kdy osoba, ať už z jakéhokoliv důvodu, přechází z jedné práce do druhé. Platí tedy, že je krátkodobá a jedná se pouze o dobu hledání nového pracovního místa. Spadají sem také absolventi, kteří si hledají práci po dokončení školy, anebo osoby vracející se po rodičovské dovolené.

Tato nezaměstnanost má dva základní předpoklady. Prvním z nich je, že osoba, která si hledá práci, zůstává ve stejném oboru, nebo jinými slovy, nemění svou kvalifikaci. Druhým předpokladem je, že pro tuto osobu pracovní místo na trhu práce existuje a je jen otázka času, než daná osoba vyřídí vše podstatné k nastoupení na nové pracovní místo.

Jak už tedy z principu věci vyplývá, tento typ nezaměstnanosti bude existovat vždy, protože pokaždé se objeví někdo, kdo bude chtít sám svou práci opustit a vyměnit ji za lepší, a zároveň vždy se objeví zaměstnavatel, který nebude spokojen s pracovníkem, a zaměstnanec bude tím pádem propuštěn.

Speciálním typem frikční nezaměstnanosti je tzv. sezónní nezaměstnanost. Ta se týká oborů, pro které je specifické, že se dají provozovat jen v určitém období. Například kolotočář nebude mít práci v zimě a rolbař zase v létě, ale k základním nejrozšířenějším oborům, které se uvádí pro tento typ nezaměstnanosti, se řadí například stavebnictví, nebo zemědělství. (Macáková et al., 2010)

**Strukturální nezaměstnanost** vyplývá z nerovnováhy mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce. Dochází tedy ke strukturálním změnám v určitém odvětví ekonomiky. Má stejný základ jako nezaměstnanost frikční s tím rozdílem, že přechod z jedné práce do druhé není v rámci stejného oboru. Z toho vyplývá, že se již nejedná o krátkodobou záležitost, protože musí dojít k tzv. rekvalifikaci osoby, aby mohla nastoupit na jiné pracovní místo. Stejným předpokladem zůstává, že pro danou osobu je na trhu práce místo. Tento typ nezaměstnanosti je v ČR například spojen s hornickými komunitami,

protože zejména v posledních letech dochází k útlumu těžby, v některých případech k uzavírání dolů.

Poslední druh nezaměstnanosti je ze všech nejhorší, jedná se o **cyklickou nezaměstnanost**. Příčinou této nezaměstnanosti je hromadné propouštění, tudíž celkový pokles poptávky po pracovnících. To je spojeno s hospodářským cyklem a vývojem ekonomiky.

#### **1.2.4 Přirozená míra nezaměstnanosti**

Nejprve je potřeba si vysvětlit pojmy plná zaměstnanost a potenciální produkt.

„Potenciální produkt udává nejvyšší udržitelnou úroveň produkce, kterou lze dosáhnout bez toho, že by vznikaly inflační tlaky.“ (Samuelson & Nordhaus, 2010, s. 646)

K plné zaměstnanosti dochází v okamžiku, kdy ekonomika pracuje na hladině potenciálního produktu.

Pracovníci sice jsou po nějakou dobu schopni na této úrovni pracovat, ne však dlouhodobě. V dlouhodobém měřítku by to znamenalo tlak na zvýšení mezd a způsobilo by to růst inflace.

Z toho vyplývá, že i při dosažení plné zaměstnanosti bude určitá skupina lidí nezaměstnaná, její hladině říkáme přirozená míra nezaměstnanosti. Do této nezaměstnanosti řadíme nezaměstnanost frikční a strukturální.

Přirozená míra nezaměstnanosti ( $u^*$ ) není ale stále stejná, vždy bude kolísat v závislosti na okolních vlivech. Mezi ně můžeme řadit například demografické vlivy (rozdíl mezi silnějšími a slabšími ročníky, muži a ženami atd.), vládní politiku, která svými rozhodnutími silně ovlivňuje trh práce, anebo strukturální změny v ekonomice (viz strukturální nezaměstnanost). (Macáková et al., 2010)

#### **1.2.5 Dobrovolná a nedobrovolná nezaměstnanost**

Dobrovolnost či nedobrovolnost nezaměstnanosti závisí na pružnosti mezd.

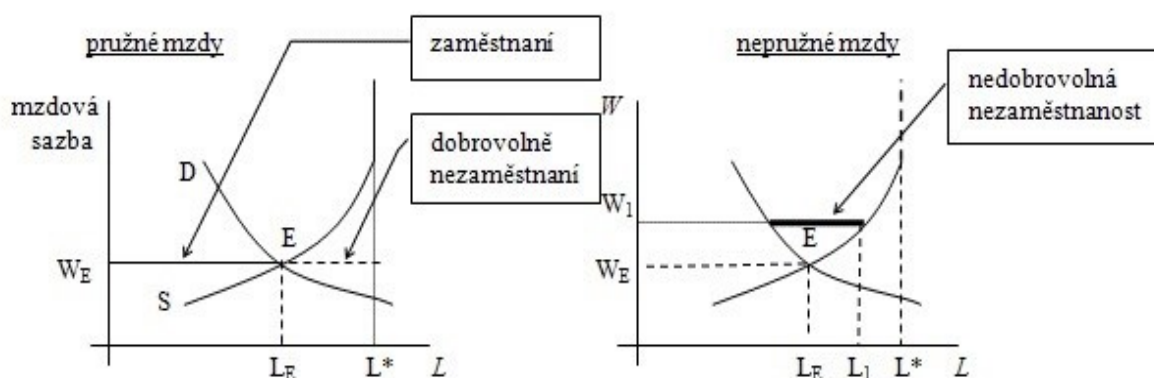
Dobrovolná nezaměstnanost, kterou můžeme vidět na obr. 2, vzniká v okamžiku, kdy člověk dobrovolně odejde z práce, aby si našel práci, která bude lépe ohodnocená, protože v současném zaměstnání není ochoten pracovat za stávající mzdovou sazbu. Dobrovolná

zaměstnanost úzce souvisí s frikční nezaměstnaností. Tato situace bývá ale pro většinu populace s vyšší kvalifikací efektivní a výhodná, protože ve většině případů nepřijmou první místo, na které narazí, ale obcházejí více zaměstnavatelů, aby měli možnost porovnání, a to jim dává příležitost se správně rozhodnout.

Nedobrovolná nezaměstnanost je situace, kdy je člověk bez práce, práci si aktivně hledá, je ochoten nastoupit za mzdu, která na trhu převládá, ale nemůže své pracovní místo najít. Důvodem většinou bývá hromadné propuštění, tj. cyklická nezaměstnanost, kdy odbory odsouhlasí mzdu, která se stává nepružnou.

V případě, že je osoba nezaměstnána déle než 1 rok (v případě studentů déle než 6 měsíců), jedná se o tzv. **dlouhodobou nezaměstnanost**, která je považována za vážný ekonomický problém. S dlouhodobou nezaměstnaností se zvyšuje riziko níže zmíněných dopadů nezaměstnanosti.

Obr. 2: Dobrovolná a nedobrovolná nezaměstnanost



Zdroj: Miras (n. d.)

Na obr. 2 vidíme dva grafy, na levém grafu je znázorněna dobrovolná nezaměstnanost, vpravo nedobrovolná nezaměstnanost. Je zde opět bod E, který znázorňuje rovnovážný bod mezi křivkou nabídky práce S a poptávkou po práci L.

### 1.2.6 Důsledky nezaměstnanosti

Jeden z prvních důsledků nezaměstnanosti tkví ve vytvoření odborových organizací. Aby nemusela firma s každým pracovníkem řešit zvlášť jeho mzdu, přistupuje se k tomu, že větší množství pracovníků si zvolí svého zástupce, který posléze s firmou vyjednává mzdové podmínky. Ty jsou ukotveny v kolektivní smlouvě, která je platná většinou

po dobu jednoho roku. V mezičase není možné mzdu nijak měnit, což způsobuje vyšší náklady pro firmu, a tudíž nemožnost přijmout více lidí za nižší mzdu.

Speciálním případem je poté ukotvení minimální mzdy zákonem. Ta však způsobuje nedobrovolnou nezaměstnanost jen u velmi malého počtu nekvalifikovaných lidí. Minimální mzda je v ČR zavedena od roku 1991 a trendem poslední doby je ji každým rokem se zvyšovat. (Macáková et al., 2010)

### **1.2.7 Dopady nezaměstnanosti**

Negativní dopady nezaměstnanosti se dají rozdělit na dva typy:

- ekonomické a
- sociální dopady.

Míra nezaměstnanosti bývá většinou vyšší, než je přirozená míra nezaměstnanosti, pro firmy to znamená větší plýtvání zdroji.

Tímto problémem se zabýval americký ekonom Arthur Okun, který vyslovil tzv. Okunův zákon: „Pokles HDP o dvě procenta potenciálního produktu znamená nárůst nezaměstnanosti průměrně o jeden procentní bod.“ (Samuelson & Nordhaus, 2010, s. 653). Tímto přímo popisuje, že míra nezaměstnanosti nepřímo závisí na tempu růstu HDP.

Druhý dopad může být popsán jako ztráta kvalifikace. Zejména pokud se jedná o dlouhodobou nezaměstnanost, tzn. 1 rok a déle, osoba je hůře zaměstnatelná, protože neaplikuje své znalosti v praxi a ztrácí znalosti. Nepoměrně větší část zabírají sociální dopady nezaměstnanosti.

Nečekané propuštění z práce je velmi zásadní, stresující, někdy až traumatizující zážitek. Dle Buchtové (2013), na výpověď z práce reaguje zhruba 44 % pracovníků psychickým šokem. Člověk okamžitě pocítuje strach o budoucnost, velkou dávku nejistoty a ztrácí společenskou a osobní hodnotu vzhledem k stále přetrvávajícím předsudkům ze strany okolí. Jedná se o znamení osobního selhání. Postupně člověk ztrácí denní rytmus, řád, je nucen vymyslet, jak naloží s přebývajícím volným časem, tráví více času doma s rodinnými příslušníky, nebo naopak tráví o to více času sám a nestýká se s okolím.

Toto všechno může poté způsobovat psychickou zátěž, která se promítá i do fyzického zdraví člověka (psychosomatika), postupně dochází k ničení etických hodnot a lidé inklinují k alkoholismu či jiným omamným látkám, začínají se stávat více radikálními a staví se, lidově řečeno, na druhou stranu barikády. Často dochází k nárůstu kriminality, i z důvodu nedostatku financí, a to zejména u mladistvých. Někteří lidé se samovolně izolují a zvyšují se pokusy o sebevraždu.

Pochopitelně s rostoucím časem, který jsou nezaměstnaní, se tyto dopady prohlubují. Tyto projevy se snaží stát ovlivnit dvěma způsoby. Jedná se o aktivní a pasivní politiku nezaměstnanosti.

Pasivní politika nezaměstnanosti více méně pouze zmírňuje projevy dopadů, a to tím, že lidem vyplácí peněžní podporu.

Aktivní politika nezaměstnanosti má naopak za úkol přímo zamezit negativním dopadům. Vláda se snaží o větší flexibilitu na trhu práce, vytváří nová pracovní místa, nabízí rekvalifikační kurzy aj.

### **1.3 Rizikové skupiny nezaměstnaných**

Jak bylo již zmíněno výše, lidé, kteří vstupují na trh práce, nemají stejné podmínky. Ať už se jedná o věci, které nemohou ovlivnit (pohlaví, věk, etnická příslušnost) či věci, které se ovlivnit dají, např. míra vzdělání či kvalifikace. Stále existují skupiny lidí, kteří více inklinují ke ztrátě práce a je u nich vyšší riziko, že budou dlouhodobě nezaměstnaní. Pokud pak tito lidé pracovní místa získají, jedná se spíše o méně placené pozice, které nemají jistou budoucnost. Právě na tyto skupiny osob míří politika nezaměstnanosti.

Buchtová et al. (2013) vymezila v rámci ČR šest základních rizikových skupin na trhu práce, a to mladé lidi, ženy s malými dětmi, zdravotně postižené, starší osoby, osoby s nízkým vzděláním, romské etnikum a přicházející imigranty.

První skupinou jsou mladí lidé. Pro absolventy je typické, že ještě nemají žádnou praxi v oboru a ani pracovní návyky. Přitom absolventi mají oproti zbytku populace obrovskou výhodu v tom, že bývají časově flexibilní, mají kreativní mysl a snahu se učit něco nového. Zde je potřeba vytvářet místa vhodná pro absolventy, kde budou schopni se začlenit i bez předchozí praxe.

Druhou skupinou jsou starší lidé. Ti již často nestačí tempu lidí následující generace, nerozumí moderním technologiím, těžko se znovu přizpůsobují a učí novým věcem, protože jejich návyky bývají léty zakořeněné.

Třetí skupinou jsou ženy. Tento problém související s genderovou problematikou a je dlouhodobý. Zaměstnavatelé nechtějí na své pracovní pozice přijímat primárně ženy s malými dětmi, protože u nich hrozí častá absence v práci. Navíc si ženy často žádají zkrácené úvazky, a to vše narušuje plynulost provozu firmy.

Čtvrtou skupinou jsou lidé s postižením. Zde samozřejmě není problém jen se zaměstnaností, ale celkovým zařazením této skupiny do společnosti, na kterou jsou kladeny čím dál vyšší nároky. Těmto lidem je potřeba dodat pocit důstojnosti a zajistit jim alespoň základní fungování na trhu práce. Proto vznikají např. cílená pracovní místa, chráněné dílny aj.

Pátou skupinou jsou lidé bez vzdělání. Jedná se o lidi, kteří mají ve většině případů dokončenou pouze základní školu. Zde je největší problém v tom, že tito lidé často ani nechtějí být zaměstnáni, anebo jsou společensky natolik vyloučeni svým chováním, že nejsou zaměstnatelní. Toto ale nesouvisí jen s problematikou nezaměstnanosti, ale s problémem celé populace a jejího kulturního vnímání.

Poslední skupinou je romské etnikum a přistěhovalci. Nátlaky na zvyšování kvalifikace, kvalitu práce a sociální dovednosti těmto lidem stěžují čím dál více nalezení práce.

U přistěhovalců je pak dále problém v podobě jazykové bariéry, anebo uznání vzdělání ze zahraničí. V rámci EU již existují tzv. europassy (dodatky k diplomu), které dávají možnost uznat vzdělání ve všech státech EU.

V současné době se tento problém úzce dotýká například válečných utečenců z Ukrajiny, kteří mají vysokoškolské vzdělání, ale v ČR je problematické jeho uznání.



## 2 Itálie

Tato bakalářská práce se zabývá nezaměstnaností Itálie. K jejímu pochopení je potřeba si tento stát přiblížit, a to nejenom z ekonomického pohledu. Geografické umístění a historie Itálie mají velký vliv na její současnou podobu.

### 2.1 Základní informace

Italská republika (italsky Repubblica Italiana) je jedním ze států jižní Evropy. Nachází se na Apeninském poloostrově a hraničí celkem se čtyřmi státy (Francie, Švýcarsko, Rakousko, Slovinsko). Uvnitř Itálie zároveň leží dva samostatné městské státy, a to Vatikán a San Marino.

Itálie je obklopena Jaderským, Tyrhénským, Jónským a Ligurským mořem. Podnebí je v Itálii značně rozmanité, a to kvůli různým nadmořským výškám. Na severu najdeme horské podnebí díky vysokým Alpám, na jihu naopak přímořské klima s horkým vzduchem.

Úředním jazykem je italština, ale mluví se zde historicky v různých částech i německy (v severní části Itálie, například oblast Tridentsko-Horní Adiže), nebo francouzsky (oblast Valle d'Aosta, která se nachází u hranic s Francií a Švýcarskem). Co se týče náboženství, z více než 83 % převládají katolíci, a to zejména z historického hlediska a vlivu papeže, který sídlí ve Vatikánu.

Od roku 1870 je hlavním městem Řím. Celková plocha tohoto státu zaujímá 301 338 m<sup>2</sup>, jedná se tedy v pořadí o 71. největší stát světa. V současné době má Itálie necelých 60 milionů obyvatel, což je pro představu 5,5x více, než má Česká republika. Patří tedy k nejlidnatějším státům Evropy. Mezi největší města patří kromě Říma také Milán, Neapol, Turín, anebo Palermo.

Italská republika je parlamentní demokracií. Prezident republiky je volen, na rozdíl od České republiky, nepřímo oběma komorami parlamentu. Prezident má také moc rozpustit horní i dolní komoru, pokud vláda nezíská důvěru. Italský senát má 315 členů, sněmovna 630. Současným prezidentem Itálie je Sergio Mattarella, premiérkou Giorgia Meloniová.

Itálie je členem několika mezinárodních organizací, patří mezi ně: Evropská unie (včetně Schengenského prostoru a Eurozóny), Severoatlantická aliance a Organizace spojených národů. Zároveň je členem osmi nejbohatších států světa G7. Národní měnou je tedy díky členství v Eurozóně euro.

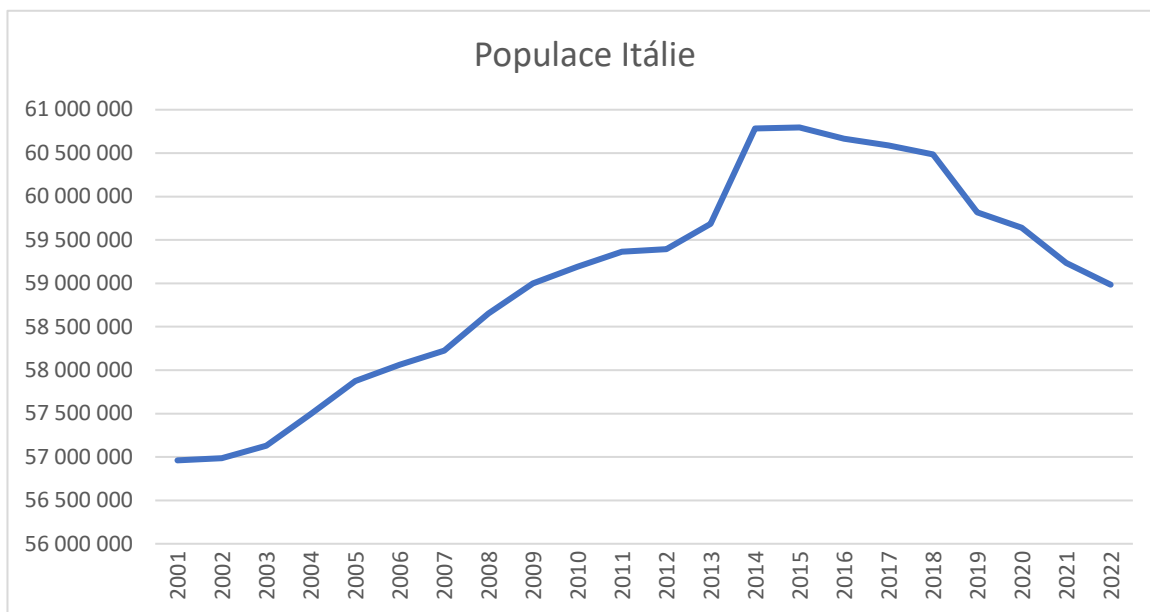
Co se týče územního rozdělení, Itálie se člení na 20 krajů, které jsou i s jejich hlavními městy a počtem obyvatel vidět v tab. 1. Tyto kraje se dále člení na 103 správních celků. Ty se poté skupí do větších oblastí zvaných comune.

Tab. 1: Seznam regionů (počet obyvatel k 1. 1. 2022)

<b>Region</b>	<b>Hlavní město</b>	<b>Počet obyvatel</b>	<b>Rozloha</b>
Abruzzo	L'Aquila	1 273 660	10 831,50
Apulie (Puglia)	Bari	3 912 166	19 540,52
Basilicata	Potenza	539 999	10 073,11
Benátsko (Veneto)	Benátky (Venezia)	4 854 633	18 345,37
Emilia-Romagna	Bologna	4 431 816	22 444,54
Furlánsko-Julské Benátsko (Friuli Venezia Giulia)	Terst (Trieste)	1 197 295	7 932,48
Kalábrie (Calabria)	Catanzaro	1 844 586	15 221,61
Kampánie (Campania)	Neapol (Napoli)	5 590 681	13 670,60
Lazio	Řím (Roma)	5 715 190	17 231,72
Ligurie (Liguria)	Janov (Genova)	1 507 438	5 416,15
Lombardie (Lombardia)	Milán (Milano)	9 965 046	23 863,10
Marche	Ancona	1 489 789	9 401,18
Molise	Campobasso	290 769	4 460,44
Piemont (Piemonte)	Turín (Torino)	4 252 279	25 386,70
Sardinie (Sardegna)	Cagliari	1 579 181	24 099,45
Sicílie (Sicilia)	Palermo	4 801 468	25 832,55
Toskánsko (Toscana)	Florencie (Firenze)	3 676 285	22 987,44
Tridentsko-Horní Adiže (Trentino-Alto Adige)	Trident (Trento)	1 077 932	13 604,72
Údolí Aosty (Valle d'Aosta)	Aosta	123 337	3 260,85
Umbrie (Umbria)	Perugia	859 572	8 464,22
Itálie	Řím	58 983 122	302 068,26

Zdroj: Tuttitalia (2022) a Popolazione e famiglie (2022), vlastní zpracování

Obr. 3: Vývoj populace Itálie (vlastní zpracování, 2023)



Zdroj: vlastní zpracování dle Istat (2023), 2023

Na grafu č. 1. je vývoj populace v Itálii od roku 2001 do roku 2022. Jak je vidět, největšího počtu obyvatelstva dosahovala v roce 2014, a to přes 60,5 milionu obyvatel. Od té doby má vývoj populace klesající trend.

Obr. 4: Italská vlajka



Zdroj: World Atlas (2022)

Na obr. 3 je italská vlajka. Tvoří ji tři svislé pruhy. Vychází z francouzské vlajky, kde byl vyměněn modrý pruh za zelený. Zelená barva symbolizuje pláň a kopce, bílá symbolizuje alpský sníh a červená krev, která musela být prolita ve válkách za italskou nezávislost.

## 2.2 Ekonomika Itálie

Ekonomika Itálie je velmi ovlivněna svou historií, rozdílností mezi přírodními podmínkami v různých částech a v neposlední řadě taky politickými názory a postoji předních představitelů vlády.

### 2.2.1 Historie

Historicky byla Itálie složena z osmi států: Lombardie, Benátska, Parmy, církevního státu, Toskánského vévodství, Modenského vévodství, Sardinského království a Neapole. Celkem proběhly dvě války za nezávislost Itálie. V roce 1860 došlo k povstání na Sicílii proti tehdejšímu králi. Giuseppe Garibaldi, generál z chudých poměrů, zvítězil a ovládl celou Jižní Itálii. Ta byla poté na základě hlasování občanů připojena k Sardinskému království.

V roce 1861 byla v druhé válce o nezávislost poražena rakouská armáda s pomocí císaře Napoleona III. V Turíně poté zasedal Všeitalský parlament, došlo ke sjednocení Itálie a králem byl zvolen Viktor Emanuel. Itálie se od tohoto okamžiku stává konstituční monarchií. (Jones & Pasquino, 2019).

Od roku 1861 se dělí historie ekonomiky Itálie do třech fází:

- první fáze – počáteční fáze po sjednocení plná migrace a celkové stagnace;
- druhá fáze – Itálie se snaží dohnat ostatní západní země, ale dochází ke dvěma světovým válkám a ve 30. letech dochází k velké vlně deprese;
- třetí fáze – fáze pomalého růstu, který je opět protkán recesí, na kterou navazuje ekonomická krize v roce 2008.

Itálie byla až do roku 1861 orientována převážně na zemědělství. HDP Itálie bylo v té době značně nižší než v jiných západních zemích Evropy, jako Francie nebo Velká Británie.

Velkou nevýhodou pro Italy byly tehdy nulové zásoby vlastních zdrojů uhlí a železa, to ale tehdy nezabránilo průmyslové revoluci. Zemědělská krize v 80. letech 19. století tak či tak donutila italské zemědělce přejít na nové, modernější technologie, a to hlavně v oblasti pádské nížiny. Zde také dochází k první snaze zavedení těžkého průmyslu.

Velký potenciál v oblasti nížin měla také vodní energie. Vznikají textilní a chemické závody, rozšiřuje se strojírenství.

Vzhledem k tomu, že industrializace probíhala primárně v oblasti severu, dochází k jedné z největších evropských migrací novodobé historie. Zdroje uvádějí, že tato industrializace způsobila mezi lety 1880 až 1914 pohyb přibližně 26 milionů Italů. (Page Moch, 1995; Daniele & Malanima, 2009)

Po první světové válce se ocitla Itálie ve velmi špatné situaci. Podmínky v zemi byly krajně nevyhovující a toho využil v roce 1922 Benito Mussolini, který se ujal moci se svou Národní fašistickou stranou. Výrazně začal posilovat vliv vlády a protekcionismus. V roce 1929 přišla Velká hospodářská krize, která Itálii výrazně zasáhla. Vláda v tu dobu znárodnila velké množství subjektů s myšlenkou, že budou ovlivňovat trh takovým způsobem, aby vyšli vstříc jak přáním vlády, tak i byznysu. K tomu mělo dojít záměrnou manipulací cen a mezd. Později se tato myšlenka spojenectví vlády a obchodníků přenesla i do politické sféry a je známá jako korporativismus.

Na konci třicátých let byla Itálie druhou zemí v pořadí s nejvyšším počtem státem vlastněných podniků. (Knight, 2003)

Po druhé světové válce byla Itálie velmi zničena zahraničními armádami. Pokud by v té době nenabídly pomoc USA, nejspíše by došlo k silnému prohlubování dluhu a Itálie by se o to více vzdalovala od ostatních zemí západní Evropy.

Tomu ale předešla přistoupením na Marshallův plán, díky kterému dostala přes 1,2 miliardy dolarů. Od té doby začala ekonomika Itálie růst až do roku 1973, kdy začala ropná krize.

V 70. letech dochází k politickému i společenskému neklidu. Prudce roste nezaměstnanost, a to zejména mezi mladými. Zároveň roste inflace a prohlubuje se státní deficit, který dosahoval okolo 10 % HDP, což v té době žádná jiná země neměla. Tomu zabránila až reforma centrální italské banky, která se stala nezávislá. Poté pomalu začala klesat inflace, ale tato recese se táhla až do poloviny 80. let.

Na přelomu tisíciletí Itálie musí i přesto řešit zásadní problém s deficitem státního rozpočtu, protože není schopna splnit Maastrichtská kritéria a státní dluh dosahuje výše 104 % HDP.

Tento deficit se bohužel omezit nepodařil, ba naopak. S příchodem Velké recese v letech 2008-2009 podle Eurostatu (2022) dosahovala výše deficitu 128 % HDP. Na základě této situace Itálie téměř ztratila přístup k finančním trhům.

Z Velké recese se Itálie dostala až po roce 2014, kdy se ekonomika zase začala naplno rozvíjet. To zastavila v roce 2019 pandemie viru covid-19, která zasáhla celý svět. Itálie patřila k jedné z prvních zemí, které pocítily zásah v ekonomice.

### **2.2.2 Rozdíl mezi severem a jihem**

Tento problém odstartovalo sjednocení Itálie v roce 1861. Tehdejší politika byla silně zaměřená na sever, kde se rozvíjel průmysl a putovaly tam i téměř veškeré tehdejší finance. Zároveň reformy, které od té doby proběhly, podporovaly sever země. Tam za prací odcházela velká spousta lidí a jih začal chřadnout a chudnout. Zároveň neexistoval rovnocenný systém ve vybírání daní, takže téměř všechny peníze, které jih zvládl vydělat, šly zpět do státního rozpočtu, namísto investic do zpusťšeného prostředí.

Až reforma v roce 1886 na tento problém začala pohlížet, bohužel už bylo ale pozdě a stav, ve kterém se Jižní Itálie nacházela, byl téměř nenávratný. V roce 1864 navíc přichází občanská válka, která vztahy mezi severem a jihem ještě více zhoršila. (de Oliveira & Guerriero, 2018).

Zlepšit se to paradoxně daří až Mussolinimu, který se snažil vytvořit politiku, která podporovala italskou říši. To nahrávalo přístavům na jihu Itálie, protože byly klíčové pro obchodování s koloniemi.

Přímá pomoc jihu přichází až v padesátých letech 20. stol., kdy byl sestaven plán na industrializaci jihu. V první řadě mělo být vytvořeno více než sto tisíc malých podniků, za druhé tam mělo směřovat až 60 % všech vládních investic. Bohužel ale cíl tohoto plánu nebyl nikdy zcela naplněn a jih zůstává závislý na severu. (Marino, 2022)

Rozdíl mezi severem a jihem je znatelný až do současné doby. Itálie je jedna ze zemí, kde se stále nedaří dostat mafii pod kontrolu. Odhadovaný roční příjem italské mafie přesahuje 13 miliard euro. Itálie se tak marně snaží bojovat proti korupci a organizovanému zločinu.

Na jihu Itálie je velmi vysoká nezaměstnanost a rozdíly mezi regiony jsou znatelné.

### 2.2.3 Současnost

Itálie je jedna ze zemí s velkým obchodním přebytkem. Má velmi vysoké příjmy z exportu, a to zejména se zeměmi Evropské Unie, jejíž obchody zauímají cca 60 % celkového obchodu. Je zároveň v první příčce zemí, které do kasy EU nejvíce přispívají. Dále vyváží ale i do Švýcarska nebo USA. (CIA, 2022)

Itálie vlastní také značné zásoby zlata, a i proto je jedna ze zemí s největším čistým kumulativním bohatstvím.

V EU je na druhém místě co se týče výroby léčiv či nábytku. Italové byly odjakživa národ požitkářů a zakládají si na luxusu. To je znát především v oděvním a potravinářském průmyslu. Itálie je největším světovým producentem vína, mimo jiné se zde také ve velkém pěstují olivy, vyrábí se olivový olej nebo sýry.

Luxus a požitkářství je také vidět v městě Milán, ve světovém centru módy, kde sídlí mnoho luxusních oděvních značek, jako například Valentino, Versace, Prada, Armani, Moschino či Dolce & Gabbana. To samé platí pro automobilový průmysl. V Itálii má své sídlo například automobilka Fiat, nebo poté opět luxusní Ferrari, Maserati a Lamborghini. Nevázne ani strojírenství, z Itálie pochází firma De'Longhi, která vyrábí domácí spotřebiče.

Vzhledem k historii vývoje bank je jasné, že Itálie bude jednou ze zemí, kde budou sídlit firmy poskytující finanční služby. Slovo banka pochází z italského banca (v překladu lavice), na které první bankéři pokládali peníze a obchodovali. Takovou firmou je známá Generali Group, která je druhou největší firmou v Itálii (hned po automobilce Fiat). Sídlí zde také nejstarší banka na světě – Banca Monte dei Paschi di Siena, založená v roce 1472. (MBRES, 2018)

Co se týče zemědělství, Itálie má přes 1,6 milionu farem v jižní Itálii. Většina z nich je velmi malých a patří jednotlivým rodinám. Každá rodina má v průměru 8 hektarů půdy.

Více než čtvrtina z celkové plochy je věnována pastvinám. Na severu se pěstuje hlavně kukuřice, cukrová řepa, rýže, anebo sójové boby. Na jihu Itálie naopak díky příznivým podmínkám rostou citrusy, jablka, broskve, kiwi, ale i Italy oblíbené artyčoky, anebo pšenice. Zde je taky velká produkce rybářského průmyslu, celkově ročně odchyty téměř 500 000 tun ryb a korýšů.

Itálie je zemí velmi rozmanitou a jednotlivé oblasti průmyslu se situují do blízkého okolí. Například pro strojírenství je v Itálii známý pomyslný „trojúhelník“ mezi městy Turín, Milán, Janov.

Kromě velkých zásob zlata Itálie těžila ve velkém pyrit, azbest, či hliník a síru. Tyto zdroje však na počátku 90. let ztratila. V současné době již neexistují žádné zásoby železa, ropy, anebo uhlí, stále má ale zásoby světově známého mramoru.

Co se týče energetiky, Itálie vlastní čtyři jaderné reaktory, které však byly na základě referenda v roce 1987 po katastrofě v Černobylu vyřazeny. V současné době Itálie spoléhá na obnovitelné zdroje. Téměř třetina veškeré vyrobené energie pochází ze solárních panelů, dále z vodní energie (12,6 %), větrné energie (více než 4 %), nebo biopaliva a geotermální energie. Zároveň má Itálie smlouvu s Francií, čímž se podařilo získat jadernou energii bez toho, aniž by reaktory musely stát na italském území. Avšak za současné situace, kdy probíhá energetická krize, Itálie od Francie energii nedostane.

### **2.3 Trh práce v Itálii**

Jak vyplývá z předchozích částí teoretické části, je mnohem jednodušší si najít práci v severní části Itálie. Nabízených pracovních pozic je tam více, je tam i mnohonásobně menší nezaměstnanost.

Trh práce v Itálii je celkově nejen rigidní, ale jeho stav je nevyhovující pro většinu populace. Itálii je dlouhodobě ze strany Evropské Unie vyčítáno, že trh není flexibilní a potřebuje celkovou reformu a modernizaci. Jejimi doporučeními se začal řídit až Matteo Renzi, který v letech 2014-2016 předsedal kabinetu vlády (v současné době je senátorem).

O reformu trhu práce se již pokusili i jiní vládní představitelé před Renzím.

První reformou byla tzv. „reforma Biagi“, která byla schválena v roce 2003. V té době Itálie zažívala velmi dramatické období. Hlavním cílem byla liberalizace zaměstnaneckých služeb. Je založeno Národní informační středisko, existují snahy o rozšíření informovanosti, vznikají sdílená pracovní místa a celkově se snaží trh přizpůsobit zejména lidem se specifickými potřebami. Reforma měla také podpořit částečné úvazky a kontrakty mezi zaměstnavateli a školami. To mělo dát mladým lidem



větší možnost uplatnění po dokončení školy. Tato reforma poskytla pracovní místo více než 1,5 milionu lidí.

Bohužel i přesto se najdou negativa, které se k této reformě vážou. Jednou z nich je poměrně velká dezorientace ze strany zaměstnavatelů. Reforma přinesla totiž velkou změnu v možnosti forem nabízených smluv, které mohou se zaměstnanci uzavírat. I to je důvodem, proč v praxi reálně nedošlo k uzavření velkého počtu smluv na práci na zavalanou, sdílení pracovních míst, anebo najímání pracovníků přes agenturu. Zaměstnavatelé jednoduše nevěděli jak na to, a tak se těmto možnostem raději vyhýbali. Naopak vzrostl počet smluv uzavřených na dobu neurčitou.

Druhou důležitou reformou byla reforma „Fornero-Monti“, která se týkala důvěryhodnosti dluhopisů pro zahraniční investory. Koupě dluhopisů pro ně byla do té doby velký risk. Trh byl nestabilní, ale hlavně rostla úroková sazba. Itálie se po hospodářské krizi v roce 2008 stala více a více zadlužená a investoři se začínali stahovat.

Monti si toto velmi dobře uvědomoval, a proto společně s tehdejší ministryní práce Elsou Fornero mezi lety 2011 až 2013 zavedli poměrně striktní opatření, která se týkala zvýšení daňových kvót. To zapříčinilo, že důvěra vůči italským dluhopisům vzrostla díky klesající úrokové míře.

Tato reforma byla nevyhnutelná s ohledem na budoucnost mladých, zajištění důchodů a odstranění některých zbytečných byrokratických postupů. Reforma mimo jiné inovovala pracovní zákony, které se vázaly na uzavření či rozvázání pracovních poměrů. Cílem byla harmonizace a větší flexibilita přijímaných a propouštěných lidí. Zde dochází i k zavedení tzv. záchranné sítě v případě, že nastane částečná nezaměstnanost. Ta měla zajistit lidem podporu a alespoň částečnou jistotu ze strany sdružení, které dostávali peníze od vlády.

I na tuto reformu se snesla velká dávka kritiky, a to hlavně ze strany akademiků. Ti tvrdili, že je reforma nedostatečná a že reálné provedení některých rozhodnutí není zcela proveditelné.

Itálie má totiž velký problém s tím, že zavádí spoustu opatření, která ale nejsou v praxi využívána. Zde se naráží na to, že ve většině případů je lepší sázet na kvalitu než na kvantitu.

Poslední reforma byla přijata v roce 2014 a stojí za ní tehdejší premiér Matteo Renzi, jak již bylo zmíněno výše. V době velkého nárůstu nejenom nezaměstnanosti, ale i dalších sociálních problémů, do něj italské obyvatelstvo vkládalo velké naděje.

Reforma označována jako Job Act byla přijata mimo jiné i na popud Evropské komise, která stanovila doporučení, která by měla být přijata, aby se zvýšila konkurenceschopnost země.

Vláda tedy na tato doporučení přistoupila a rozhodla se ještě více zaměřit na uzavírání smluv na dobu neurčitou. V té době bylo totiž možné uzavřít smlouvu na dobu určitou po dobu tří let a celkem ji pětkrát prodloužit. Proto bylo možné, aby byl zaměstnanec po patnácti letech v zaměstnání propuštěn.

Zároveň zde byl apel na sjednocení podmínek při rozdělování sociálních dávek a pokus o vytvoření spravedlivějšího systému. Také zde byla snaha o změnu článku 18 Statutu zaměstnance, který se týká práv zaměstnanců na trhu práce.

Ten říkal, že bylo možné napadnout jakéhokoliv zaměstnavatele za propuštění u soudu za bezdůvodnost. Na základě toho bylo nutno zaměstnanci vyplatit odškodné, anebo ho přijmout zpět na pracovní místo. Panovala zde tudíž obrovská ochrana zaměstnance a tento článek musel být omezen. Dalším problémem, který byl následkem článku 18, byla překážka pro mladé najít si práci. Tento článek totiž omezoval počet pracovních míst a zaměstnavatelé tudíž upřednostňovali starší zaměstnance s praxí. Tím bohužel stoupala nezaměstnanost mladých, která se vyšplhala na jihu země k hranici 50 %. (Terzo & Giaconia, 2019)

Na základě toho Renzi zavedl systém slev na dani a podporu mladých podnikatelů v zemědělství. Prosazování této reformy se setkalo s velkou mírou nevole ze stran občanů, kteří požadovali zmírnění jejich dopadů.

Evropská Unie konečné schválení Job Act velmi chválila, avšak tendence krátit daně a využívat šedé ekonomiky v zemi stále trvají. Bohužel Itálie se potýká s komplexním problémem ekonomiky a odstranění všech nedostatků je v nedohlednu.

Každopádně i přesto byla tato reforma zcela jistě prvním krokem ke zlepšení celkové situace, kde byla změna nevyhnutelná. (Mejstřík, 2015)

## **3 Praktická část**

### **3.1 Výzkumné otázky**

Cílem praktické části bakalářské práce je zejména odpovědět na výzkumné otázky, které jsou stanoveny níže:

1. Jakým způsobem se vyvíjela míra nezaměstnanosti v Itálii v období posledních deseti let (tj. říjen 2012 – říjen 2022) a jak se tato míra vyvíjela v porovnání s ostatními státy EU?
2. Jakým způsobem se odlišovala míra nezaměstnanosti v Itálii na úrovni regionů?
3. Jak se odlišuje míra nezaměstnanosti s ohledem na pohlaví a vzdělání obyvatelstva?

### **3.2 Data a metodologie**

K tomu, aby bylo možné na tyto otázky odpovědět, je využito dat z databáze statistického úřadu Evropské Unie EUROSTAT, který shromažďuje data v rámci všech členských států. EUROSTAT zároveň uvádí data v měsíčních, kvartálních a ročních periodách.

U dat, která jsou uváděna měsíčně, se jedná o dvouměsíční zpoždění, které potřebuje EUROSTAT k tomu, aby data mohl zkompletovat, tudíž v praktické části proto z časových důvodů budou uvedena data nejpozději k říjnu roku 2022. U ročních dat se někde bude jednat nejpozději o data z roku 2021.

Tato data jsou ucelená a strukturovaná, schválená oficiálními orgány EU a slouží mimo jiné k podkladům pro oficiální rozhodnutí Evropské centrální banky, proto pro účely této bakalářské práce není využíváno statistických metod ověřování kvality dat a je na ně nahlíženo jako na reprezentativní. (Eurostat, 2023)

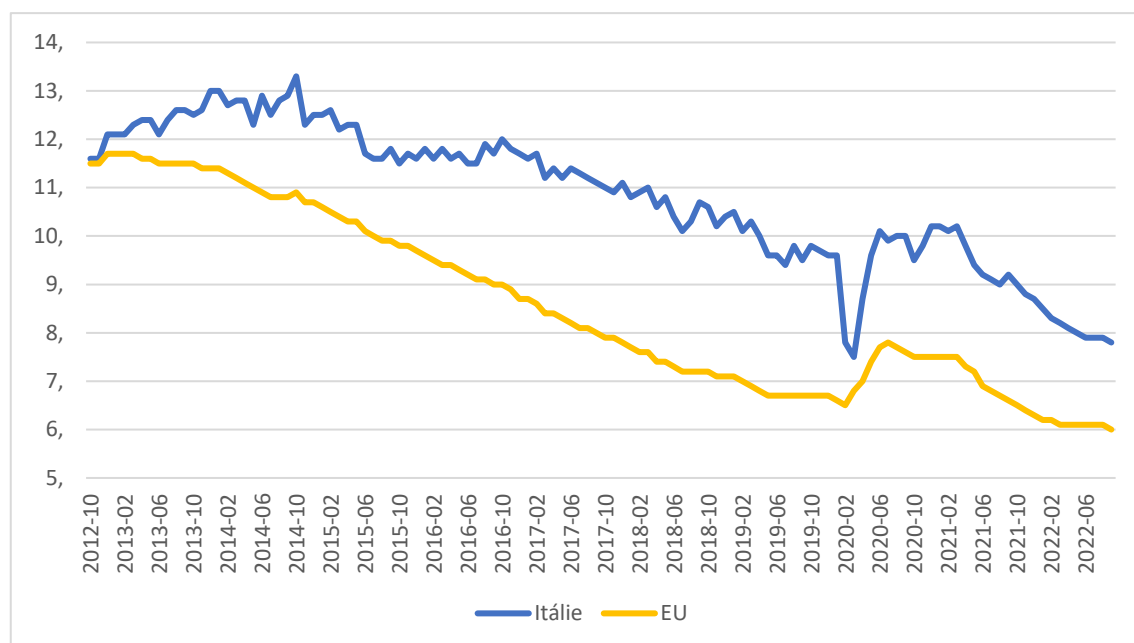
Zároveň je nutno zmínit, že EUROSTAT považuje za tzv. osoby v produktivním věku, ke kterým se data vztahují, všechny osoby ve věku od 15 do 74 let. Většina dat s ohledem na nezaměstnanost je uváděna v procentech.

Kompletní data nezaměstnanosti z roku 2022 v době psaní této kvalifikační práce ještě nejsou k dispozici, proto poslední srovnání je vytvořeno v rámci dat z roku 2021.

### 3.3 Vývoj nezaměstnanosti v Itálii

Obr. 5 níže zobrazuje vývoj míry nezaměstnanosti Itálie od října 2012 do října 2022. V tomto desetiletí došlo k mnoha zásadním událostem, které ovlivnily vývoj ekonomiky a měly dopad na nezaměstnanost.

Obr. 5: Porovnání míry nezaměstnanosti v Itálii s průměrem členských států EU



Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu (2023), 2023

Na konci roku 2012 ještě stále probíhala Velká recese, která začala v roce 2007 hypoteční krizí v USA. Ta poté přerostla ve světovou finanční krizi, která měla za následek nárůst cen ropy. S tím pokleslo HDP, došlo k nárůstu spotřebitelských cen a prudký pokles dolaru způsobil krach několika bank a finančních trhů. To ovlivnilo posléze i evropské ekonomiky včetně Itálie. Ta se však z této finanční krize vzpamatovala mnohem pomaleji než zbytek států EU. (Toh, 2008)

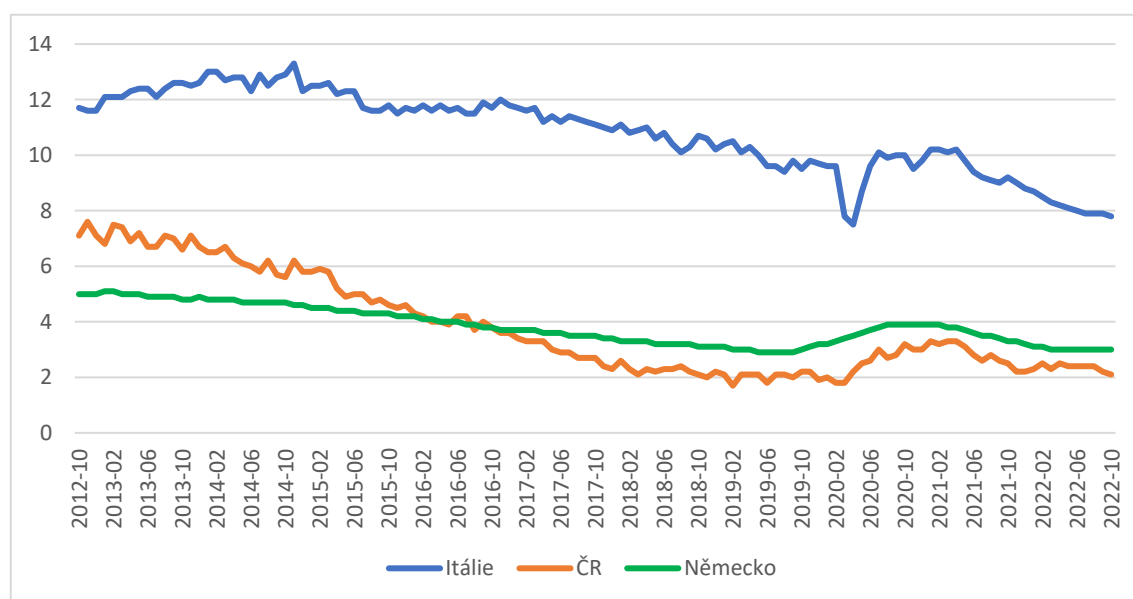
V říjnu roku 2012 byla míra nezaměstnanosti v Itálii 11,7 %, což se oproti průměru ostatních členských států zásadně nelišilo. Evropský průměr dosahoval 11,4 % a během roku 2013 lehce vzrostl a kolísal kolem 11,6 %. Od roku 2014 poté postupně začal klesat. Ovšem v Itálii začala míra nezaměstnanosti během roku 2013 růst a v listopadu 2014 dosáhla rekordních 13,3 %.

Zatímco ostatní státy EU se z Velké recese vzpamatovávaly a jejich ekonomiky se pomalu začaly vracet do stavu před krizí, Itálie byla pozadu. Jedním z velkých ekonomických problémů Itálie je vysoký státní dluh a fakt, že se ve velké míře specializuje v rámci průmyslu na statky, které jsou postradatelné a nejsou nejnужnější potřebou (tzv. „zbožím komfortu“).

Ekonomika se vracela pomaleji ke svému původnímu stavu v předkrizovém období a tento stav se začal zlepšovat až v čtvrtém kvartálu roku 2015, kdy se vrátila na původních 11,6 %, kdy ale evropský průměr byl již po 10 %.

Tyto nůžky se dále rozevírají až do roku 2019, kdy míra nezaměstnanosti v Itálii sice klesá, ale stále velmi pomalu. V lednu 2019, kdy většina členských států se již z Velké recese zotavila, byl evropský průměr 7,1 %, zatímco Itálie stále dosahovala míry nezaměstnanosti téměř 10,5 %.

Obr. 6: Porovnání míry nezaměstnanosti Itálie s Českou republikou a Německem



Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu (2023), 2023

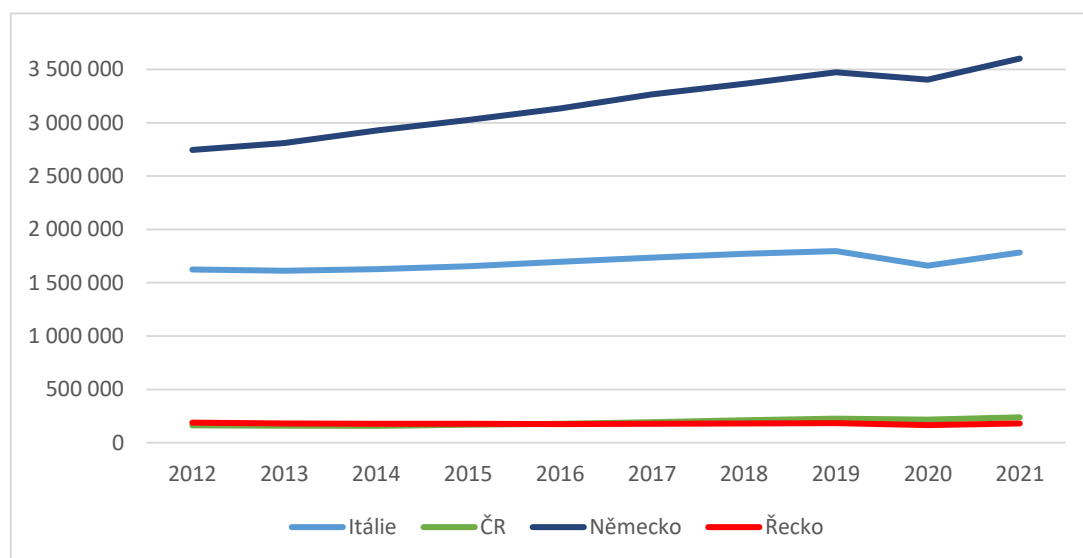
Na obr. 6 výše je znázorněna míra nezaměstnanosti Itálie v porovnání s Českou republikou a Německem. Tyto dva státy byly vybrány, protože v České republice žijeme a je tudíž nejjednodušší si jednotlivá období v dané problematice vybavit a připodobnit. Německo je nám, jako České republice, blízko, je ekonomicky nejvíce prosperujícím členem Evropské Unie, a naopak od Itálie velmi stabilním státem. Později je pro srovnání

přidáno Řecko, které má s Itálií společné makroekonomické problémy. (The Economist Intelligence Unit, 2006)

V době od roku 2011 se tedy Itálie nacházela v hospodářské recesi. Od roku 1999 je členem Eurozóny, a zároveň také její třetí největší ekonomikou.

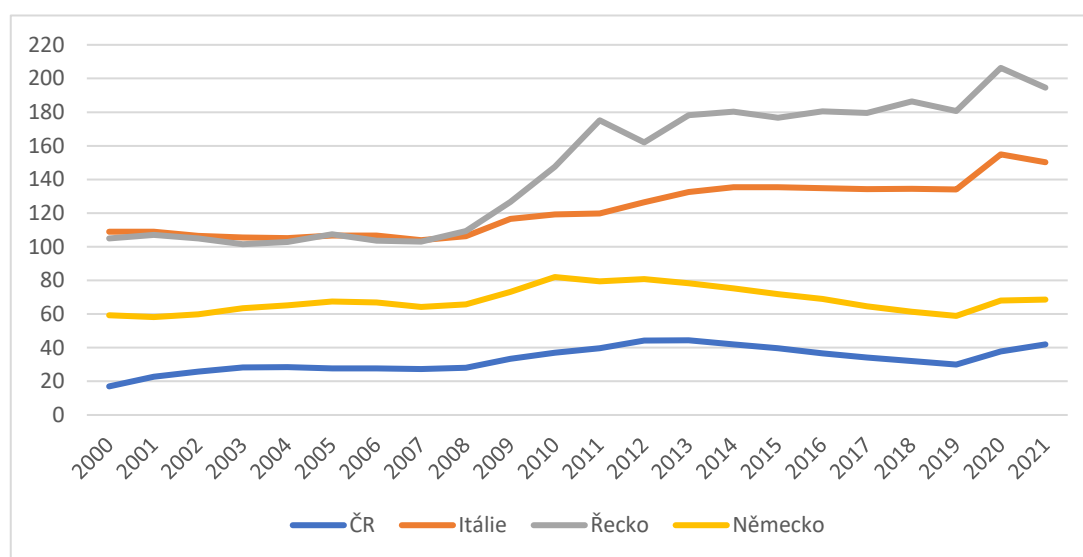
Jak bylo řečeno v teoretické části, nezaměstnanost je přímo závislá na hodnotě HDP dané země, viz Okunův zákon.

Obr. 7: HDP vybraných zemí (v mil. EUR)



Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu (2023), 2023

Obr. 8: Schodek státního rozpočtu vybraných zemí (v % HDP)



Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu (2023), 2023

Kromě vysoké nezaměstnanosti, která byla na konci roku 2012 v Itálii 11,7 %, zároveň veřejný dluh dosáhl 126 % HDP, což je téměř o 40 procentních bodů více, než byl průměr zbytku zemí Eurozóny.

Itálie je tedy po Řecku druhým nejzadluženějším členem Eurozóny, který musel o pomoc požádat zahraniční věřitele, aby nedošlo k bankrotu. Na Itálii jsou ze všech stran vyvíjeny tlaky, aby se dluh pokusila co nejvíce zkorigovat.

Itálie je však oproti Řecku velkou ekonomikou, a tudíž případná záchranná ruka by ve finále nemusela pomoci, anebo by byla oproti Řecku velmi náročná. V otázkách byl i případný odchod Itálie z Eurozóny, který by pravděpodobně pomohl nastartovat její ekonomiku a zvýšil konkurenceschopnost. Zároveň by ale věřitelé přišli o většinu svých úspor a hrozila by krize bank. Pro tyto účely funguje Evropský stabilizační mechanismus, který napomáhá řešení ekonomických problémů daných zemí. (Železný, 2012).

Zároveň v září 2012 Evropská centrální banka začala nabízet nákup vládních dluhopisů periferních zemí eurozóny.

Vláda se snaží omezit výdaje a navýšit daně, to se ovšem setkalo s velkou nevolí ze stran obyvatelstva, které vyšlo do ulic. Vládní škrty a opatření, která tehdejší předseda vlády Berlusconi prosazoval, byla dle nich neférová a přímo omezovala nižší třídu obyvatelstva, která na ně nejvíce doplatila.

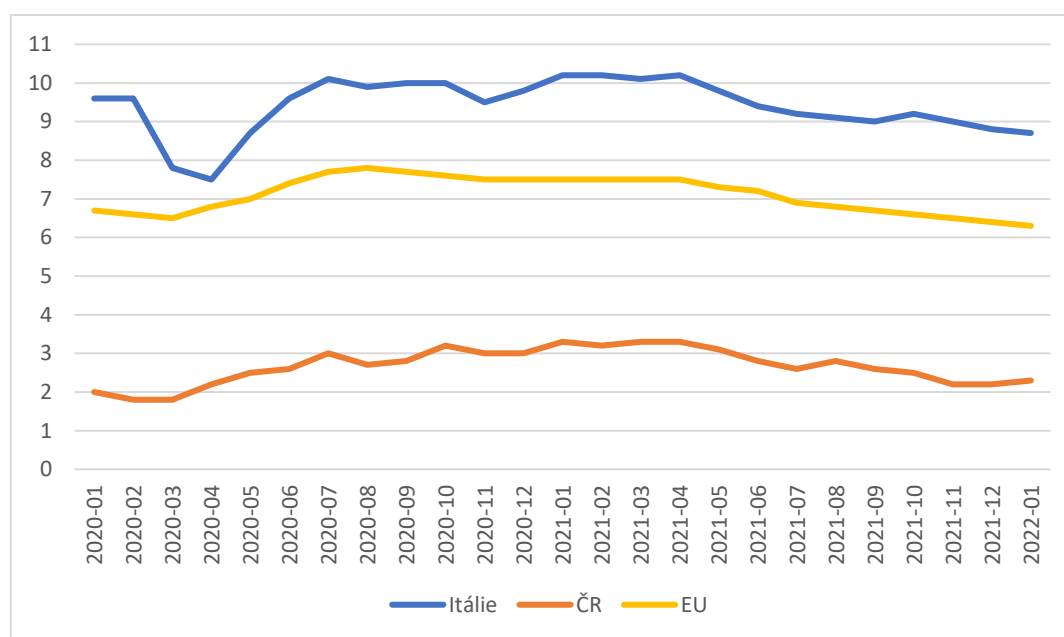
Na základě toho vláda Berlusconiho padla a novým předsedou vlády se stal Mario Monti, který ale následně v roce 2012 dokonce donutil města, aby prodávala paláce a historické objekty, které spravuje a které do rozpočtu nepřináší žádný příjem, ale vytváří výdajové položky spojené s jejich správou a údržbou, aby alespoň částečně pomohl omezit výdaje a vylepšit tehdejší finanční situaci. (Lidovky & ČTK, 2012)

V roce 2013 už nezaměstnanost ostatních zemí Unie klesá, anebo se drží na stabilní úrovni. V Německu se míra nezaměstnanosti po celý rok 2013 vyskytuje lehce pod 5 %, v České republice nezaměstnanost kolísá kolem 7 %. V Itálii kvůli velkým nepokojům a vládním změnám i přes tlak Unie roste.

Svého vrcholu dosahuje v listopadu 2014, kdy se dostane na rekordních 13,3 %. V té době nezaměstnanost v České republice již klesla na 6,2 % a v Německu se drží na 4,6 %.

Poté již do začátku roku 2020 žádné zásadní zlomy v ekonomice, které by prudce ovlivnily vývoj nezaměstnanosti, neproběhly. Míra nezaměstnanosti během roku 2015 pomalu klesá, pouze v roce 2016 dochází k nárůstu o půl procenta, ale dlouhodobý trend poklesu stále pokračuje.

Obr. 9: Míra nezaměstnanosti Itálie, průměru EU a České republiky



Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu (2023), 2023

Jak je vidět na obr. 9, pro Itálii byl velkým skokem první kvartál roku 2020, kdy od února začala nezaměstnanost prudce klesat, a to zejména díky celkové prosperitě ekonomiky a blížícího se vrcholu hospodářského cyklu.

V této době, před začátkem koronavirové krize a v době ekonomického vrcholu, se průměrná míra nezaměstnanosti v ostatních státech Evropy pohybuje kolem 6,5 % a například v České republice naopak chybí pracovní síly a firmy „přepřelávají“ zaměstnance z jiných firem, protože nezaměstnanost klesla pod 2 %, v Německu kolem 3,2 %.

Míra nezaměstnanosti v Itálii klesla v dubnu 2020 na 7,5 %, bohužel ale kvůli přicházející pandemii covid-19 začala opět rychle růst.

Itálie byla prvním evropským státem, který byl postižen covidem-19. Prvním ohniskem se stala Lombardie, kde na konci února 2020 nákaza začala, a poté se rychle šířila do ostatních evropských států, a to zejména kvůli tomu, že je jednou z nejvíce turisticky navštěvovanou oblastí v zimních měsících. Turisté z celé Evropy sem jezdí lyžovat,



a zároveň zde sezónně pracují obyvatelé i z jižnějších částí Itálie. Na konci roku 2020 proto Itálie patřila k nejpostiženějším státům v rámci pandemie a bohužel se v počtu obětí v přepočtu na obyvatele umístila na první příčce. V Itálii proto bylo zavedeno mnoho protipandemických opatření, jako byla karanténa celé země, přerušování leteckých linek, přerušování výroby, která je postradatelná, zákaz kulturních a sportovních akcí atd.

To mělo velký dopad i na nezaměstnanost, a jak můžeme vidět na obr. 9, v květnu 2020 vzrostla na 8,7 % a v červnu 2020 na 9,6 %, v červenci již překročila míru 10 %.

Zde je třeba upozornit na fakt, že míra nezaměstnanosti Itálie neodpovídá časové ose šíření nákazy. Je třeba brát v potaz časové zpoždění, protože reakce ekonomiky na změny nejsou okamžité, stejně tak jako vládní nařízení.

### 3.4 Nezaměstnanost v jednotlivých regionech Itálie

Jak bylo uvedeno v teoretické části, Itálie je rozdělena na 20 krajů, které bere v potaz i Evropská unie při svém územním dělení. V tab. 2 jsou rozděleny jednotlivé kraje do nomenklatury územních statistických jednotek neboli NUTS. Byly vytvořeny EUROSTATEM v roce 1988 a jejich klasifikace se využívá pro statistické monitorování, analýzu a hodnocení.

Tab.2: Rozdělení regionů na NUTS-1 a NUTS-2

NUTS-1	NUTS-2
Severozápad (North West)	Valle d'Aosta; Ligurie; Lombardie; Piedmont
Severovýchod (North East)	Emilia-Romagna; Friuli-Venezia Giulia; Trentino -Alto Adige; Umbrie
Střed (Centre)	Lazio; Marche; Toskánsko; Umbria
Jih (South)	Abruzzo; Apulie (Puglia); Basilicata; Kalábrie; Capania; Molise
Ostrovy (Islands)	Sardinie; Sicílie

Zdroj: vlastní zpracování

Obr. 10: NUTS-2 Itálie



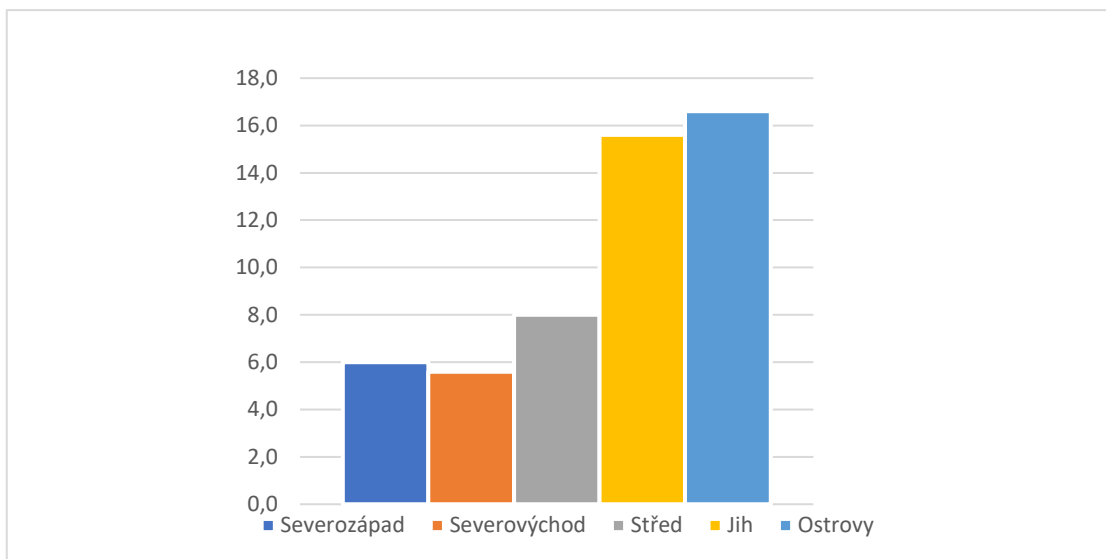
Zdroj: EUROSTAT (2023)

Aby byl vytvořen základní přehled o rozložení míry nezaměstnanosti v Itálii, jsou data znázorněna nejprve na větších územních celcích, a to NUTS-1, viz obr. 10.

A protože stále platí Okunův zákon, jak bylo uvedeno v předchozích částech této práce, je doplněn i o obr. 12, který znázorňuje HDP v Itálii rozdělené podle regionů, kde byl vytvořen.

Pro tyto účely byly grafy zpracovány z dat z roku 2020, který byl nejen pro Itálii, co se zaměstnanosti týče, velmi rizikový kvůli pandemii covid-19. Srovnání s roky před probíhající pandemií je uvedeno v další části této práce.

Obr. 11: Míra nezaměstnanosti dle NUTS-1 v Itálii v roce 2020



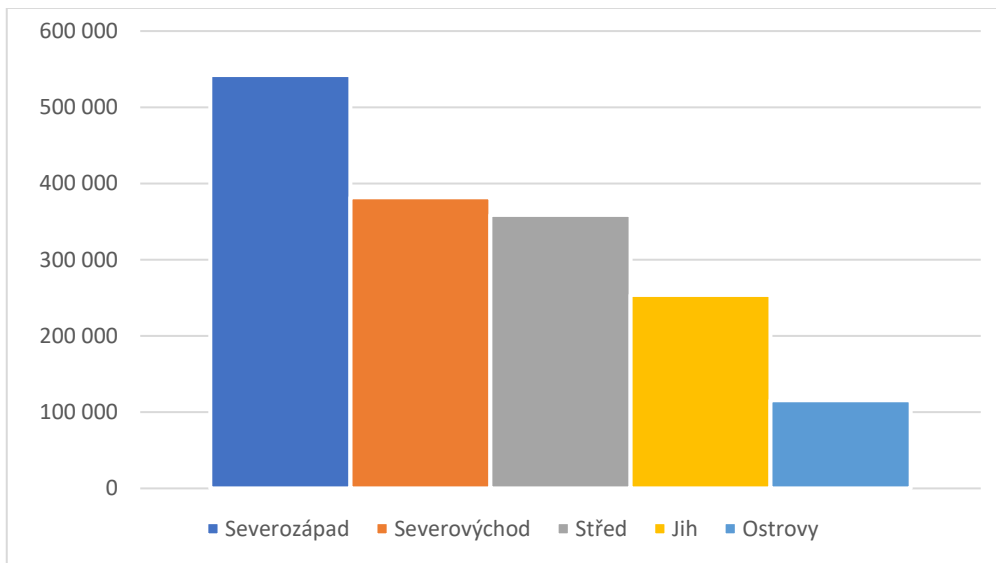
Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu (2023), 2023

Na obr. 11 výše je vidět, že největší část nezaměstnaných opravdu zabírá jižní část Itálie (15,6 %) a ostrovy (16,6 %). V severozápadní části Itálie byla nezaměstnanost 6 %, v severovýchodní 5,6 %.

Tyto hodnoty jsou značně pod evropským průměrem, který v roce 2020 dosahoval hodnot mezi 7,1 a 7,7 %, které lehce překračuje střední část Itálie, v níž nezaměstnanost dosahovala 8 %.

Zde se ověřuje velmi zásadní rozdíl mezi severem a jihem. Obě části země, kromě toho, že mají jiné geografické podmínky a předpoklady pro ekonomickou výkonnost (viz teoretická část), se ubírají demograficky k jiným trendům, a to jen přidává na poli extrémnosti a neřešitelnosti tohoto problému.

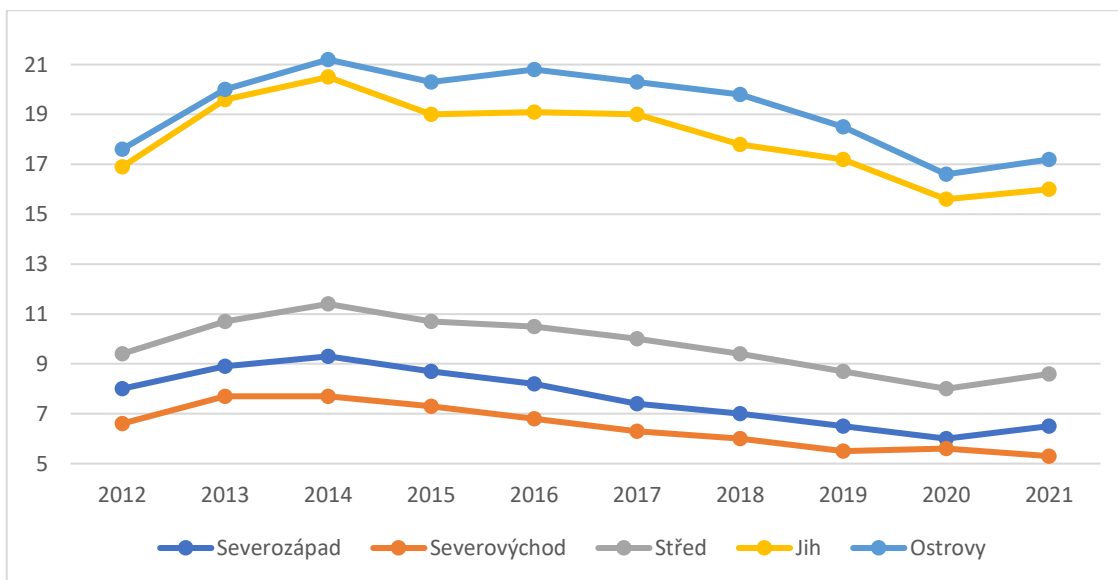
Obr. 12: HDP v Itálii dle NUTS-1 v roce 2020 (v mil. EUR)



Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu (2023), 2023

Obr.12 jen potvrzuje rozložení nezaměstnanosti v jednotlivých regionech. Jak je vidět, části grafu se téměř totožně po směru vyměnily a nejvýdělečnější částí Itálie je sever. Jih a ostrovy dohromady tvoří přibližně pětinu celého HDP země.

Obr. 13: Míra nezaměstnanosti v Itálii



Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu (2023), 2023

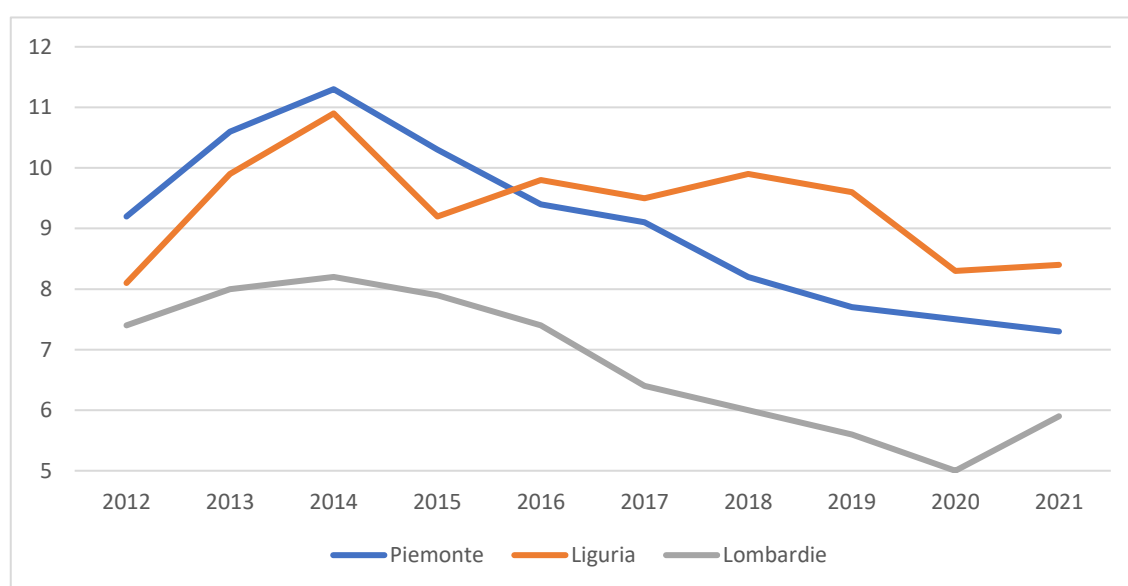
Na obr. 13 je znázorněna nezaměstnanost Itálie v době před pandemií covid-19 a po ní. Největší rozdíl je u jihu země s ostrovy a středu Itálie. Na ostrovech nezaměstnanost

v roce 2020 klesla o 3,2 p. b., a poté se v roce 2020 zvýšila o 0,6 p. b. Na jihu Itálie v roce 2018 byla 17,8 %, v roce 2020 klesla o 2,2 p. b., o rok později došlo k nárůstu o 0,4 p. b.

Ve středu Itálie v roce 2018 byla nezaměstnanost 9,4 %, o dva roky později klesla o 1,4 p. b. a o rok později se zvýšila o 0,6 p. b.

Je tedy vidět, že tendence vývoje nezaměstnanosti je v celé Itálii stejná, jedná se tedy pouze o míru, ve kterém se rostoucí či klesající trend projeví.

Obr. 14: Míra nezaměstnanosti na severu Itálie (regiony)

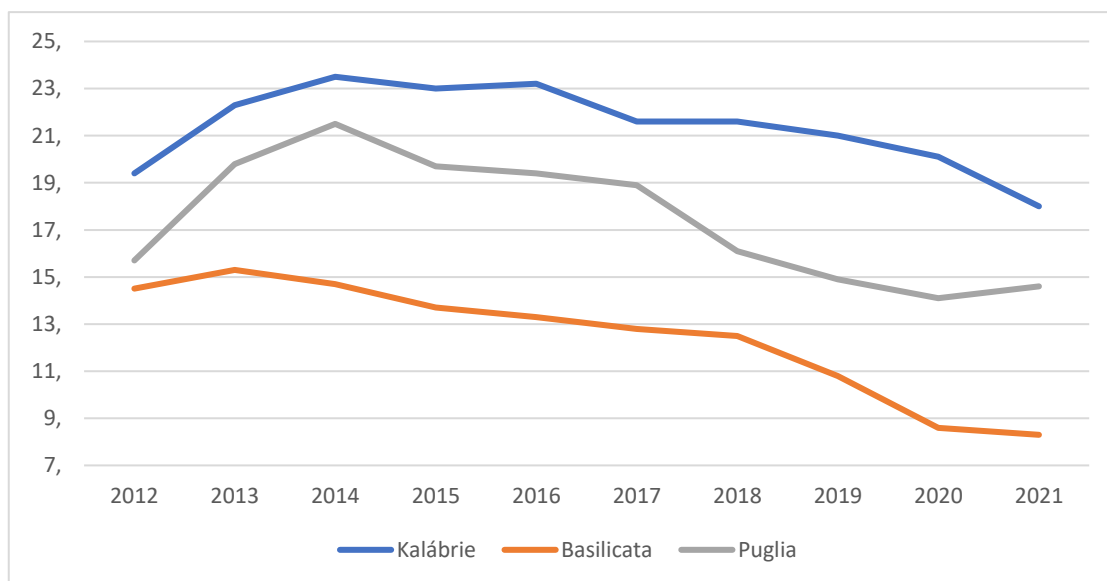


Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu (2023), 2023

Pro další srovnání je využito severní částí Itálie, která patří do pomyslného průmyslového trojúhelníku, tedy Turín – Milán – Janov neboli Piemont, Lombardie, Janov. Na straně druhé jsou tři nejjižnější, a zároveň nejchudší části Itálie, tedy Kalábrie, Puglia a Basilicata.

Na obr. 14 zobrazujícím míru nezaměstnanosti v regionech severní části Itálie je vidět, že z dlouhodobého hlediska si nejlépe vede Lombardie. Ta je nejen nejbohatší částí Itálie, ale zároveň také patří k nebohatším částem celé Evropy. Milán není dnes již jen centrem módy a luxusních značek, ale obecně velkým obchodním uzlem a kulturním centrem, kam se sjíždí turisté z celého světa, tudíž najít pracovní místo není tak těžké, jako v jiných částech Itálie.

Obr. 15: Míra nezaměstnanosti na jihu Itálie (regiony)



Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu (2023), 2023

Všechny tyto tři regiony jsou z velké části tvořeny Alpami, největší část zaujímá Piemont, kde je kromě průmyslu i velký příjem z cestovního ruchu v zimních měsících, kdy je naopak výroba v některých segmentech utlumena. Tato „symbióza“ tedy způsobuje periodicitu příjmu a nabízí lidem relativně stálé možnosti práce.

Ligurie je z dlouhodobého hlediska třetím nejbohatším a třetím nejmenším územním celkem Itálie. Vzhledem ke svému geografickému území u Ligurského moře, vydělává především sezónně z tzv. „italské riviéry“ v letních měsících.

Celkově tedy v rozmezí deseti let, kromě krize, která vyvrcholila v roce 2014, nevidíme žádné zásadní změny. Míra nezaměstnanosti Lombardie a Piemontu má od té doby klesající trend.

Míra nezaměstnanosti Ligurie kolísá, zejména v letech 2016 a 2020. Důvodem těchto výkyvů je právě nárazovost a relativní nestálost příjmů při cestovním ruchu, který se hůře ovlivňuje a předvídá, než průmyslová výroba.

Naopak z obr. 15 je možné zaznamenat, že nezaměstnanost je na jihu Itálie opravdu velkým problémem. Nejhorší je na tom Kalábrie, která se pohybovala v posledním

desetiletí nad hranicí 20 %, v roce 2014 atakovala 25 %, což znamená, že téměř každý čtvrtý Ital v produktivním věku, žijící v Kalábrii, byl nezaměstnaný.

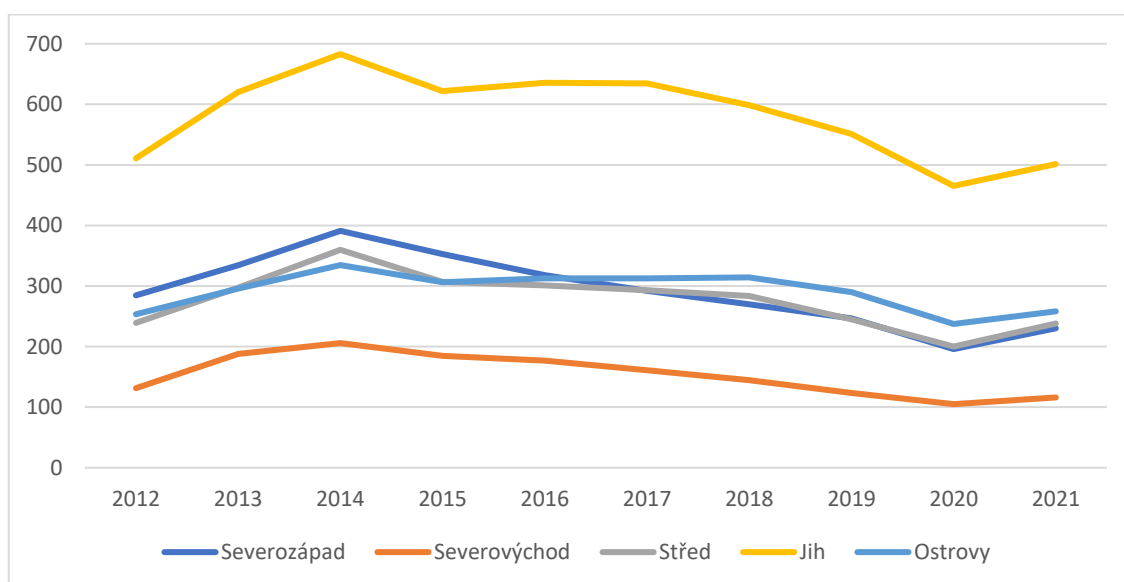
Kalábrie je pravým opakem Lombardie – patří mezi nejchudší regiony Evropy. Nejsou zde dobré podmínky pro zemědělství, není zde průmysl. Jediné, z čeho místní žijí je to, že mají nárazový cestovní ruch, který je zaměřen primárně na místní kuchyň a potápění. Památky, ani větší historická centra se totiž v tomto regionu také nenacházejí.

O moc lépe na tom není ani Puglia, která má ale oproti Kalábrii větší množství přístavů, které dávají o trochu větší možnost zaměstnání.

Nejlépe z jižních regionů je na tom Basilicata, která na rozdíl od předchozích dvou má kvůli svému geografickému umístění malý přístup k moři, ale díky své historii se zde vyskytuje mnoho památek, které zvedají návštěvnost a celkovou úroveň regionu.

Tudíž je oproti ostatním nezaměstnanost i menší, mezi lety 2012 a 2019 se pohybuje mezi 10 a 15 %, nyní má klesající trend, pohybuje se kolem 8,5 %, což je srovnatelné s mírou nezaměstnanosti Ligurie, která má samozřejmě ale jiné podmínky pro práci a nabízí mnohem více možností uplatnění.

Obr. 16: Dlouhodobá míra nezaměstnanosti v Itálii dle NUTS-1 (v tis. osob)



Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu (2023), 2023

Stejně jako jiné státy Evropy, i Itálie se potýká s problémem dlouhodobé nezaměstnanosti, tedy nezaměstnanosti, kdy jsou osoby v produktivním věku bez práce déle než 1 rok (v případě studentů půl roku).

Na obr. 16 je vidět počet dlouhodobě nezaměstnaných osob v Itálii s rozdělením na regiony NUTS-1. Nejhuře je na tom část jihu Itálie, kde dlouhodobě není dostatečný počet pracovních míst, a proto musí obyvatelé dojíždět do práce do jiných částí, anebo do zahraničí.

### **3.5 Vlivy na italskou nezaměstnanost**

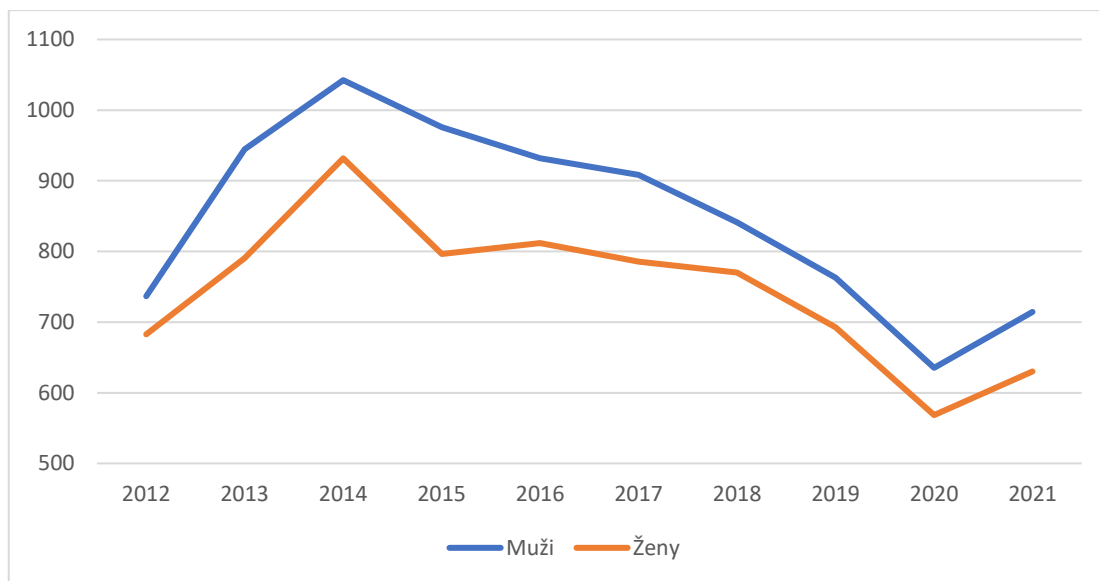
Při zkoumání nezaměstnanosti je třeba nahlížet na faktory, které ji ovlivňují. Těchto faktorů je velká spousta a každá oblast bude mít vždy svá specifika s ohledem na socio-ekonomické, politické, geografické a jiné podmínky.

Podmínky trhu práce v Itálii jsou shrnuty v teoretické části. V rámci poslední části praktické části této práce je nezaměstnanost zkoumána detailněji s ohledem na pohlaví a míru dosaženého vzdělání. Zároveň je přihlíženo nejen k celkovému stavu v Itálii, ale především k její jižní části, kde je situace nejhorší.

První obr. 17 zobrazuje celkovou nezaměstnanost v Itálii dle pohlaví. Poměr mezi ženami a muži v celkové populaci Itálie je přibližně 51 % žen a 49 % mužů. I přes to je vidět, že je více nezaměstnaných mužů než žen. Nezaměstnanost klesala až do roku 2020, kdy se naplno projevila pandemie covid – 19.



Obr. 17: Míra nezaměstnanosti v Itálii dle pohlaví (v tis. osob)



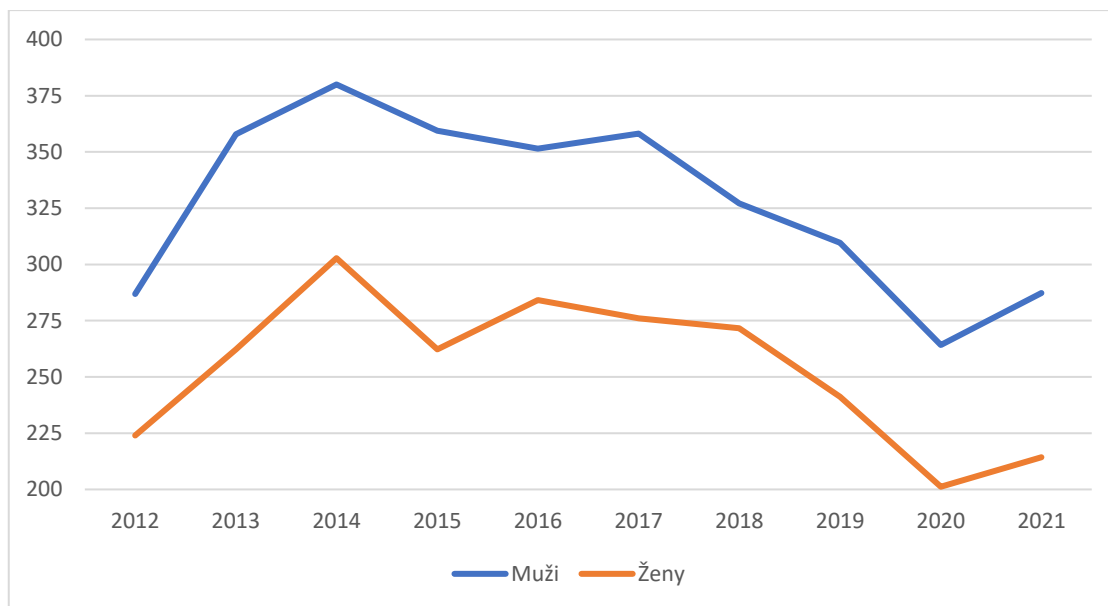
Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu (2023), 2023

Jak je vidět z obr. 18, který zobrazuje počet dlouhodobě nezaměstnaných na jihu Itálie podle pohlaví, je stále více nezaměstnaných mužů než žen a trend tedy zůstává stejný.

Jižní část Itálie má přibližně 13,5 milionu obyvatel. Celkem nezaměstnaných v celé Itálii je 1 344 400, z toho celkem 501 600 se nachází v jižní části Itálie, konkrétně 214 300 žen a 287 300 mužů.

Poměrově se tato situace nezdá na první pohled tak dramatickou, ale je třeba předvídat, že zejména u mužů má nezaměstnanost dopad i na jejich rodiny a blízké okolí, viz teoretická část o dopadech nezaměstnanosti.

Obr. 18: Míra nezaměstnanosti v Itálii dle pohlaví v jižní části Itálie (v tis. osob)



Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu (2023), 2023

V rámci vzdělávání je použita stávající verze mezinárodní stupnice ISCED (International Standard Classification of Education) z roku 2011, zkráceně tedy:

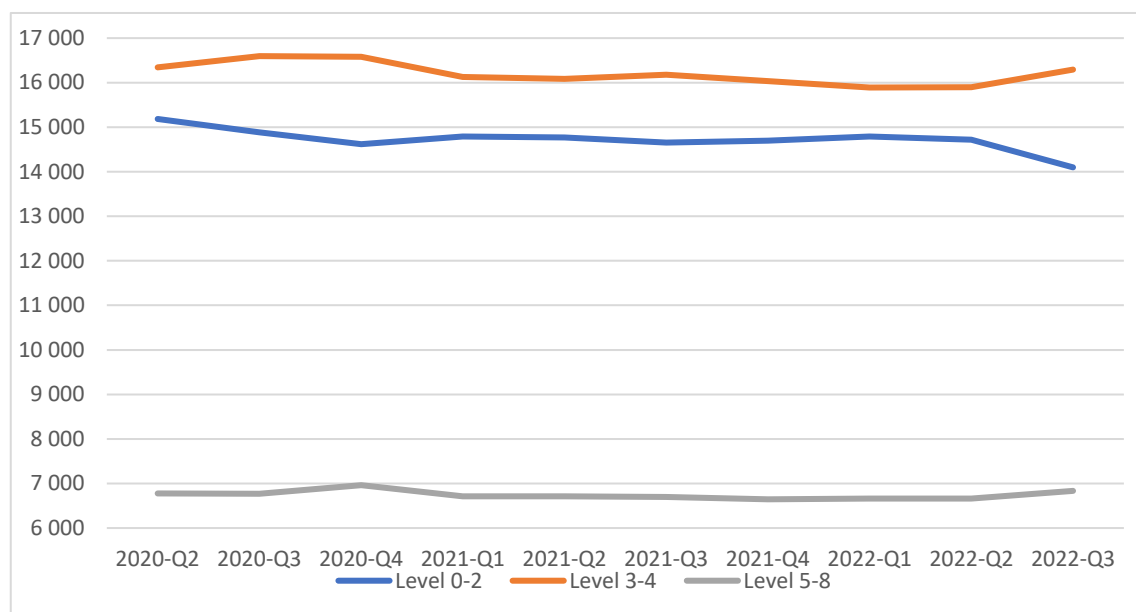
Tab. 2: Úroveň vzdělání dle ISCED

Level	Odpovídající vzdělání
1.	1. stupeň ZŠ
2.	2. stupeň ZŠ + tomu odpovídající ročníky víceletých gymnázií, či středních škol
3.	střední škola s maturitou, výuční list, konzervatoř
4.	pomaturitní studium (jazykové školy aj.)
5.	vyšší odborné vzdělání na konzervatoři
6.	bakalářské studium VŠ, vyšší odborné školy
7.	magisterské studium VŠ
8.	doktorské studium VŠ

Zdroj: vlastní zpracování dle Český statistický úřad (2016), 2023.

Níže uvedený obr. 19 představuje osoby žijící v Itálii s dosaženým vzděláním. Jednotlivé stupně vzdělání dle klasifikace ISCED jsou pro zjednodušení seskupeny do tří skupin, a to 0-2, tedy základní vzdělání, dále 3-4 - středoškolské vzdělání a 5-8, představující vysokoškolské vzdělání.

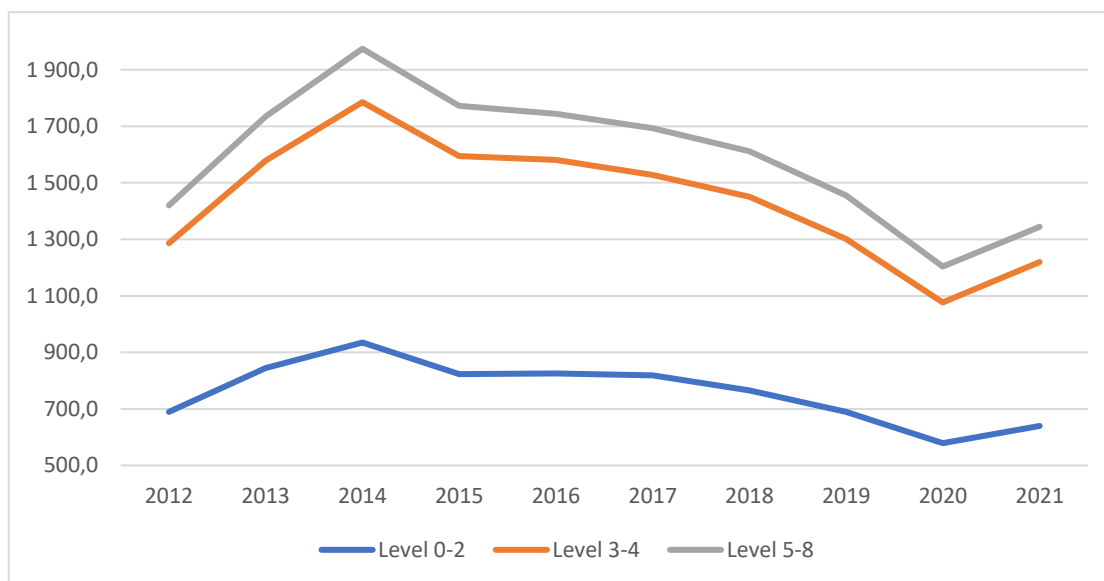
Obr. 19: Počet osob v produktivním věku s dosaženým vzděláním v Itálii (v tis. osob)



Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu (2023), 2023

Z téměř 59 milionů obyvatel Itálie je přibližně necelých 39 milionů obyvatel v produktivním věku. Z toho má 6 836 700 obyvatel vysokoškolské vzdělání (tedy zhruba 17,6 %), 14 097 500 obyvatel středoškolské vzdělání (36,2 %) a 16 292 400 základní vzdělání (41,8 %), u zbytku (přibližně 4 %) se jedná o vzdělání, které nejde zařadit na oficiální stupnici, anebo je neznámé.

Obr. 20: Nezaměstnanost v Itálii dle vzdělání (v tis. osob)



Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu (2023), 2023

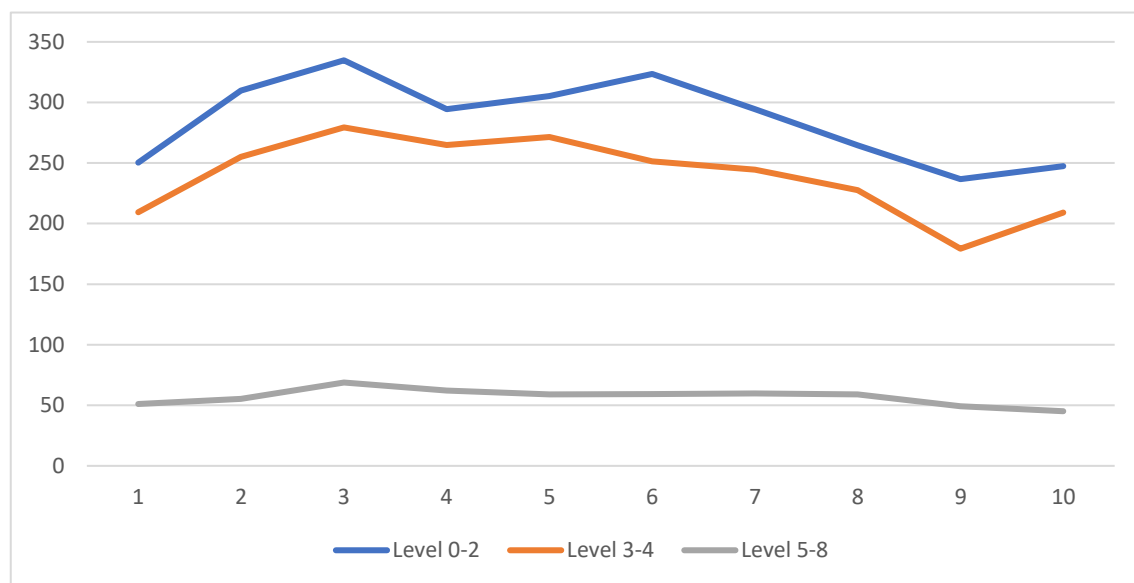
Obr. 20 přibližuje rozložení nezaměstnaných lidí v Itálii dle jejich nejvyššího dosaženého vzdělání. Velmi zajímavé je, že v Itálii je více nezaměstnaných s vysokoškolským vzděláním než se základním.

Důvodem je, že osoby s nižším stupněm vzdělání mají na trhu práce více možností uplatnění, a to zejména díky cestovnímu ruchu a výrobním společnostem, které nabírají nekvalifikované pracovníky. Osoby se středním a vysokoškolským vzděláním jsou pro tyto pozice tzv. překvalifikované a je pro ně téměř nemožné najít si práci v odvětví, které vystudovali. Zde je také problém nezaměstnanosti mladých, která je v Itálii nejvyšší v Evropě. Tito lidé jsou však ochotni pracovat i ve stavu tzv. „podzaměstnanosti“, neboli méně hodin, za menší mzdu, nebo na neodpovídající pozici, aby se vyhnuli nezaměstnanosti. (Terzo & Giaconia, 2019)

Obr. 21 ukazuje počet nezaměstnaných osob v jižní části Itálie dle výše dosaženého vzdělání. Zde se trend oproti celkové situaci v Itálii liší. Poměrově nejvíce nezaměstnaných osob spadá do skupiny, kteří mají pouze základní vzdělání. Následují osoby s dokončeným středoškolským vzděláním a nejméně nezaměstnaných osob je s dokončeným vysokoškolským vzděláním. Tento jev lze vysvětlit tím, že v jižní části žije téměř 40 % všech nezaměstnaných osob. V jižní části Itálie, jak již bylo řečeno,

nejsou podmínky pro zaměstnání téměř v žádném segmentu, tudíž uvedená čísla odpovídají dané demografické struktuře obyvatelstva.

Obr. 21: Nezaměstnanost v jižní části Itálie dle vzdělání (v tis. osob)



Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu (2023), 2023

Podíl pracujícího obyvatelstva v Itálii je 66 %, zároveň průměrný věk dožití je 82 let (79 let muži, 85 let ženy), a to je zhruba o 10 let více, než je světový průměr a o rok více než evropský průměr. To tedy znamená obrovskou zátěž pro důchodový systém, protože není dostatečný počet osob v produktivním věku, kteří by mohli na důchody přispívat v rámci průběžného penzijního schématu, což vytváří vyšší tlak na veřejné finance. Navíc natalita v posledních letech výrazně klesá, tudíž země do budoucna nebude mít možnost „vychovávat“ nové daňové poplatníky, kteří by mohli tuto situaci zlepšit.

Na základě toho klesá životní úroveň, země není ekonomicky stabilní, firmy nemohou nabízet volná pracovní místa, a to vše vede k vyšší nezaměstnanosti. Je to tedy velký koloběh, ze kterého se jen těžce vystupuje. (Cracolici, Cuffaro & Nijkamp, 2007)

### 3.6 Problematika osob s terciálním vzděláním – regresní a korelační analýza

Z předchozí analýzy dat EUROSTATU vyplynulo, že zásadním problémem italské nezaměstnanosti jsou osoby s terciálním vzděláním (tj. osoby se vzděláním levelu 5-8 dle ISCED), které mají nižší stupeň uplatnění v některých regionech.

Protože Itálie je zemí velmi diverzifikovanou, co se vlivů na nezaměstnanost a jejich podmínek týče, je poměrně těžké určit, zda je mezi jednotlivými faktory statistická závislost, či se jedná pouze o shodu náhod.

Pro ověření statistické závislosti mezi mírou nezaměstnanosti a podílem počtu vysokoškolsky vzdělaných osob v produktivním věku byla zvolena regresní a korelační analýza.

*„Úkolem regresní analýzy je vystihnout pomocí vhodného matematického modelu (tzv. regresní funkce) na základě znalosti empirických hodnot proměnných průběh závislosti mezi proměnnými.“* (Svoboda, Gangur & Mičudová, 2019, s. 161)

Korelační analýza doplňuje regresní analýzu. Zkoumá, jak dvě proměnné spolu souvisí, resp. jak je vysoká intenzita vztahu mezi jednotlivými proměnnými. (Svoboda, Gangur & Mičudová, 2019)

V rámci práce je využita jednoduchá regrese, kdy k vysvětlované proměnné je využita pouze jedna vysvětlující proměnná. Vzhledem k výše uvedenému bude zkoumán vztah mezi nezaměstnaností v regionech a podílem osob s dosaženým terciálním vzděláním. Využité proměnné jsou popsány v tab. 3.

Tab. 3: Popis proměnných regresní analýzy

Proměnná	Popis	Zdroj
$u_{t,r}$	Míra nezaměstnanosti v čase $t$ a v daném regionu $r$	EUROSTAT: LFST R LFU3RT
$v_{t,r}$	Podíl osob s dosaženým terciálním vzděláním v čase $t$ a v daném regionu $r$	EUROSTAT: EDAT LFSE 04

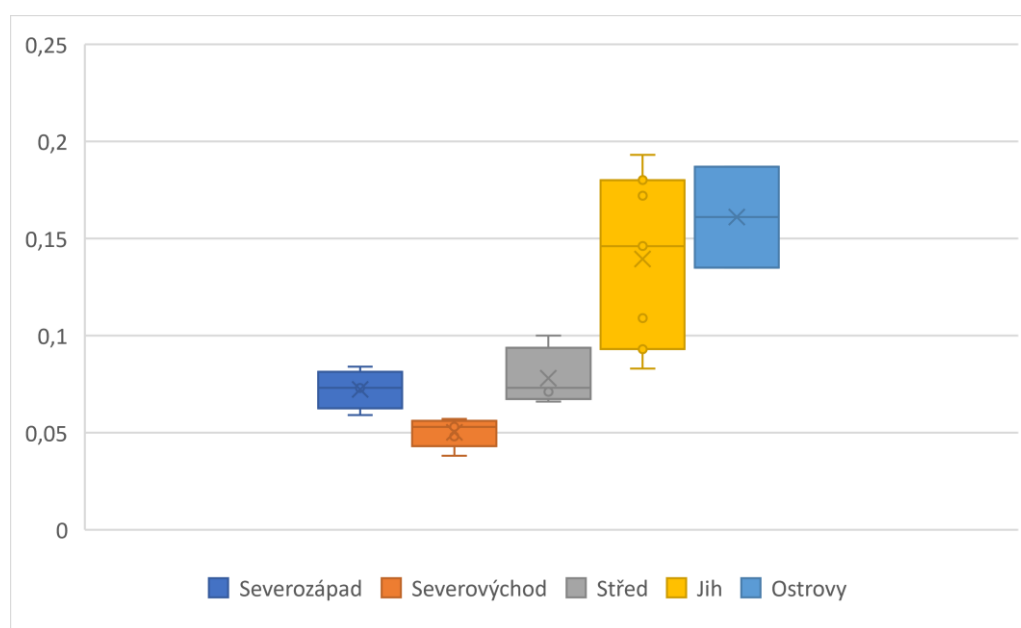
Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Před samotným provedením regresní analýzy dochází nejdříve k popisu dat a definování předpokladů pro výsledky jednoduché lineární regrese. Vysvětlovanou (neboli závislou)

proměnnou je zde míra nezaměstnanosti, vysvětlující (nezávislou) proměnnou je podíl počtu vysokoškolsky vzdělaných osob.

Míra nezaměstnanosti je v rámci regionů značně odlišná, jak již bylo výše uvedeno. Obr. 22 znázorňuje na základě výše uvedeného rozdělení tyto odchylky v rámci úrovně částí Itálie. V rámci porovnání je patrná vyšší míra nezaměstnanosti v roce 2021 na ostrovech a v jižní části Itálie oproti centrální části, a především v severních oblastech, kde je míra nezaměstnanosti velmi nízká.

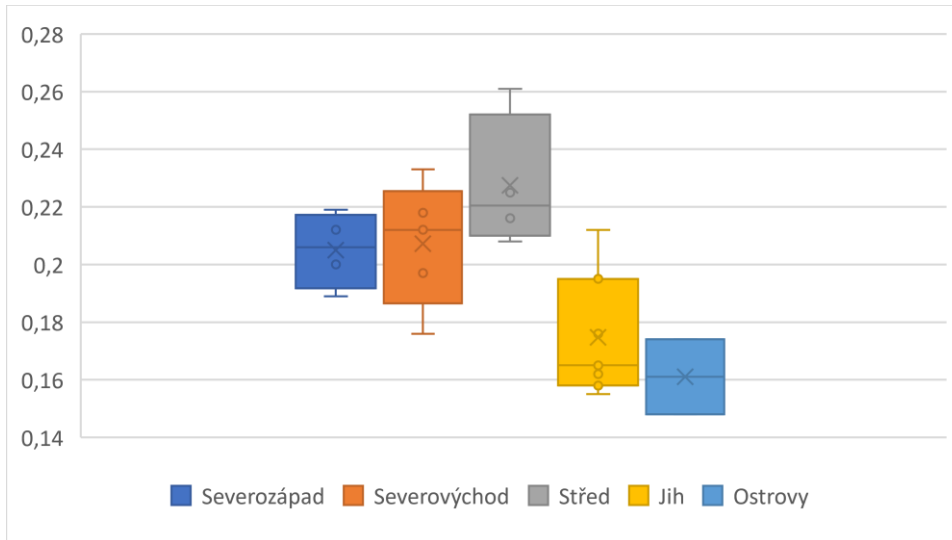
Obr. 22: Míra nezaměstnanosti v roce 2021



Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu (2023), 2023

Obr. 23 pak znázorňuje opačnou tendenci, tedy nižší zastoupení osob s terciálním vzděláním v rámci ostrovů a jižní části. Opačný je stav v rámci severních oblastí a centra, kde je nejvyšší zastoupení osob s terciálním vzděláním.

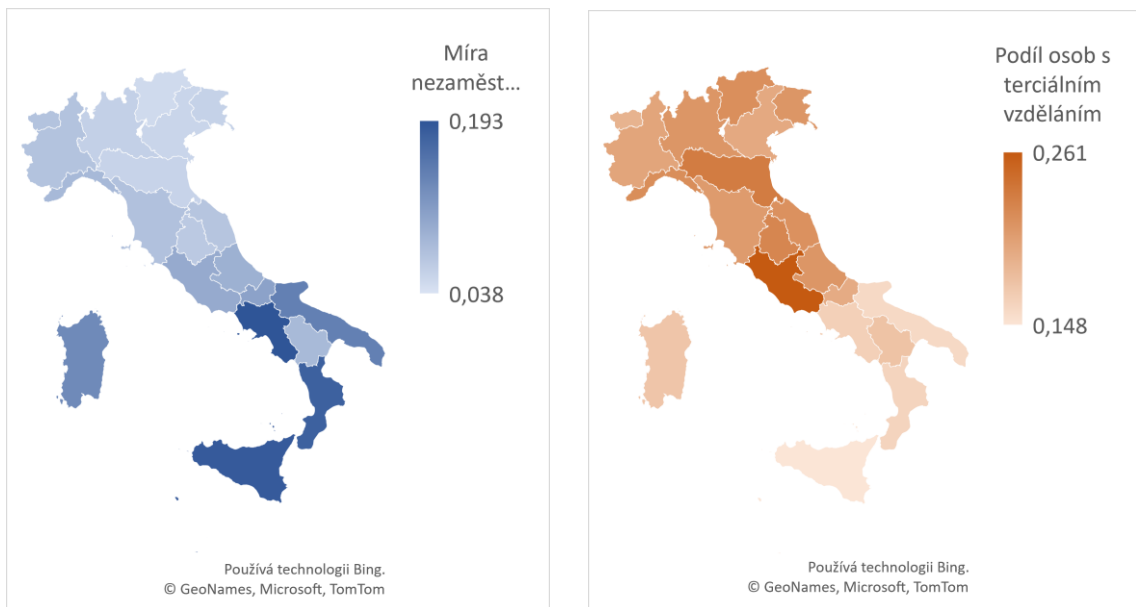
Obr. 23: Podíl osob s terciálním vzděláním v roce 2021



Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu (2023), 2023

Rozdíl obou parametrů je zvláště patrný v rámci geografického rozložení, jak je znázorněno na obr. 24.

Obr. 24: Rozdíl parametrů v rámci geografického rozložení



Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu (2023), 2023

Časové období proměnné  $v_{t,r}$  je omezené v rámci regionálního období na roky 2017-2021. Z toho důvodu bude výpočet využívat změny období mezi posledním dostupným rokem



2021 a základnou, která bude představovat rok 2017. Na základě toho lze definovat jednoduchou regresní rovnici jako:

$$\frac{u_{2021;r}}{u_{2017;r}} = \beta_0 + \beta_1 \frac{v_{2021;r}}{v_{2017;r}} \quad (1)$$

Předpokladem dle výše uvedeného popisu dat je:

- negativní vztah mezi severními regiony, tedy s vyšším zastoupením osob s terciálním vzděláním dochází ke snížení míry nezaměstnanosti,
- u jižních regionů je předpokládán pozitivní vztah mezi těmito proměnnými.

Tab. 4: Výsledky regresní analýzy

Kategorie	Itálie	Severní regiony	Jižní regiony
$\beta_0$ (p-hodnota)	1,18554 (0,1331)	3,12129* (0,0748)	0,570016 (0,4366)
$\beta_1$ (p-hodnota)	-0,323260 (0,6523)	-2,06305 (0,1808)	0,215910 (0,7452)
Koeficient determinace	0,010351	0,239854	0,016062

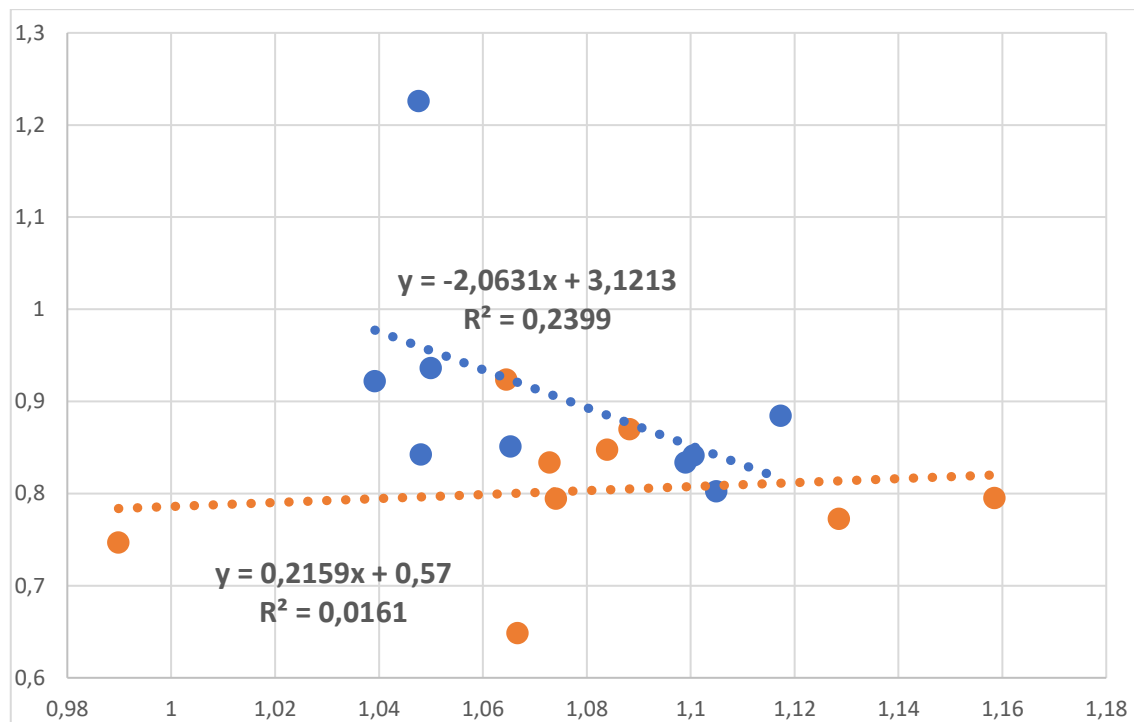
Zdroj: vlastní zpracování v softwaru Statistica (2023), 2023

Tab. 4 zachycuje výsledky regresní analýzy, ze kterých je patrné, že v rámci Itálie je hodnota mezi proměnnými negativní, v severních regionech je ovšem mnohem vyšší. Naproti tomu v rámci jižních regionů dochází k pozitivnímu vztahu.

Jednotlivé modely mají nedostatek v rámci nízkého koeficientu determinace, který se pro Itálii a jižní regiony pohybuje v rozmezí 1 %, resp. 1,6 % u jižních regionů. Naproti tomu u severních regionů je koeficient determinace téměř 24 %, tedy podíl osob s terciálním vzděláním vysvětluje téměř čtvrtinu míry nezaměstnanosti v daných regionech. Druhým nedostatkem je pak p-hodnota jednotlivých proměnných, neboť jistou statistickou významnost má pouze konstanta v modelu severních regionů.

Grafické znázornění této regresní analýzy pro severní a jižní regiony je znázorněno na obr. 25.

Obr. 25: Regresní analýza



Zdroj: vlastní zpracování v softwaru Statistica (2023), 2023

Vzhledem k tomu byla provedena úprava dat přirozeným logaritmem:

$$\ln\left(\frac{u_{2021;r}}{u_{2017;r}}\right) = \beta_0 + \beta_1 \ln\left(\frac{v_{2021;r}}{v_{2017;r}}\right) \quad (2)$$

V rámci modelů došlo k úpravě statické významnosti některých proměnných, jak znázorňuje tab. 5.

Tab. 5: Výsledky upravené regresní analýzy

Kategorie	Itálie	Severní regiony	Jižní regiony
$\beta_0$ (p-hodnota)	-0,166028** (0,0225)	0,0563388 * (0,6296)	-0,250064* (0,0137)
$\beta_1$ (p-hodnota)	-0,277320 (0,7556)	-2,29925 (0,1697)	0,346448 (0,7053)
Koeficient determinace	0,004956	0,261184	0,021696

Zdroj: vlastní zpracování v softwaru Statistica (2023), 2023

Celkově se tedy podařilo vysvětlit malou část rozptylu empirických hodnot regresním modelem. Regresní funkce není příliš výstižná a lineární závislost slabá.

Jako doplněk k provedené regresní analýze zaměřené na závislost dvou proměnných je provedena korelace, a to za využití Pearsonova korelačního koeficientu. Smyslem je poukázat na těsnost vztahu mezi proměnnými.

Tab. 6: Pearsonův korelační koeficient

Kategorie	Itálie	Severní regiony	Jižní regiony
Pearsonův korelační koeficient	0,03646	-0,09483	0,229506

Zdroj: vlastní zpracování, 2023.

Tab. 6 poukazuje na těsnost vztahu na úrovni celé Itálie, tj. všech regionů, a opětovného rozdělení na severní a jižní regiony. Výsledkem je velmi slabá korelace dat na úrovni celé Itálie, což lze přisoudit rozporům v rámci Itálie jako heterogonního státu, který se odlišuje v rámci severních a jižních regionů, jak je v této práci popisováno.

U severních regionů je výsledkem negativní vztah, což potvrzuje předpoklad, kdy vyšší zastoupení osob s terciálním vzděláním vede ke snížení nezaměstnanosti. Avšak tento vztah je korelován na velmi slabé úrovni.

Jižní regiony mají opačný výsledek, tedy pozitivní míru korelace, což opět vede k naplnění předpokladu úzce souvisejícího se zaměřením sektorů v jižní Itálii. Výsledek Pearsonova korelačního koeficientu je v tomto případě vyšší, avšak stále jej lze hodnotit jako slabou korelaci.

### 3.7 Shrnutí

Pro celkové shrnutí situace na trhu práce v Itálii a problematiky nezaměstnanosti je využito SWOT analýzy.

SWOT analýza má za úkol najít silné a slabé stránky z vnitřního prostředí a příležitosti a hrozby z vnějšího prostředí. Tato SWOT analýza je zaměřena na prostředí italské nezaměstnanosti. (Grasseová, Dudec & Řehák, 2012)

Tab. 7: SWOT analýza italského trhu práce a nezaměstnanosti

	SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
INTERNÍ FAKTORY	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Vzdělanost osob (velké zastoupení lidí s terciálním vzděláním, kteří jsou ochotni pracovat i ve stavu podzaměstnanosti)</li> <li>• Kulturní a přírodní památky (v severní a střední části Itálie), které ukotvují cestovní ruch a dávají možnost pracovním pozicím</li> <li>• Přístup k moři, který podněcuje cestovní ruch a rozvoj obchodu v severní a střední části Itálie</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Velké regionální rozdíly mezi severem a jihem země</li> <li>• Korupce</li> <li>• Velký výskyt černé a šedé ekonomiky, mafiánské skupiny</li> <li>• Velké množství nařízení, která nejsou dostatečně komunikována ze strany státu vůči lidem, což vede k jejich nepochopení a nedodržování</li> <li>• Neefektivní reformy</li> </ul>
EXTERNÍ FAKTORY	PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Programy, pomoc a doporučení EU</li> <li>• Potenciál cestovního ruchu v jižní části Itálie</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Odliv inteligence do zahraničí, zejména u mladých lidí</li> <li>• Odliv firem do zahraničí</li> <li>• Možné sankce od EU</li> <li>• V případě krize hrozící násobně horší situace nezaměstnanosti</li> <li>• V případě recese hrozba omezení exportu kvůli charakteru zboží („zboží luxusu“) a zhoršení ekonomické situace</li> </ul>

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Praktická část si kladla za cíl odpovědět na 3 výzkumné otázky, které jsou uvedeny na jejím začátku.

## **1. Jakým způsobem se vyvíjela míra nezaměstnanosti v Itálii v období posledních deseti let (tj. říjen 2012 – říjen 2022) a jak se tato míra vyvíjela v porovnání s ostatními státy EU?**

Na tuto otázku odpovídá podrobně kapitola 3.3. Vývoj nezaměstnanosti v Itálii.

Rok 2012 byl výchozím bodem tohoto časového horizontu, na jehož začátku byla míra nezaměstnanosti Itálie s průměrem EU na stejné úrovni, a to 11,7 %. Pomyslné nůžky začala roztahovat Velká recese, která přinesla velmi silné dopady na ekonomiku, se kterými se země vypořádávaly odlišně. Itálie bohužel reagovala na změny poměrně nepružně oproti ostatním státům EU, u kterých míra nezaměstnanosti pomalu klesala. Itálie měla opačnou tendenci, do roku 2015 rostla, poté se situace změnila a dlouhodobý klesající trend vydržel až do roku 2020.

Hlavním důvodem, proč byla Itálie tolik pozadu oproti ostatním členským státům EU byl vysoký schodek státního rozpočtu, vláda neschopná přijímat rychle a efektivně opatření, která by dopady na italskou ekonomiku zmírnila, nefungující záchranné mechanismy a v neposlední řadě ani neproveditelné reformy ve státním sektoru.

## **2. Jakým způsobem se odlišovala míra nezaměstnanosti v Itálii na úrovni regionů?**

Na tuto otázku odpovídá podrobně kapitola 3.4. Nezaměstnanost v jednotlivých regionech.

Regiony byly srovnávány na úrovni NUTS 1 a NUTS 2 dle klasifikace EUROSTAT. Vzhledem k historickému vývoji Itálie a reforem, které se zaváděly, tato otázka mívá na velkou diverzifikaci mezi regiony na severu a jihu Itálie. Míra nezaměstnanosti je na severozápadě a severovýchodu nejnižší, naopak v jižní části a na ostrovech je nezaměstnanost vysoká. Obecně na odlišnost mají vliv jiné geografické podmínky a předpoklady pro ekonomickou výkonnost. Tyto rozdílné tendence podporují také vnitřní vlivy vázané na vládu a rozhodnutí státních institucí, ale i vnější vlivy, jako covid-19 nebo ekonomická recese spojená s válkou na Ukrajině.

V rámci regionů NUTS-2 je dlouhodobě s nezaměstnaností na tom nejlépe region Lombardie, který těží ze svých možností cestovního ruchu, zejména v zimních měsících, a zároveň patří do pomyslného průmyslového trojúhelníku severu Turín – Milán – Janov, kde Milán je hlavním městem Lombardie. Míra nezaměstnanosti se mezi lety 2012 až 2016 pohybovala na hranici 8 %, což je ve srovnání s ostatními regiony Itálie velmi málo. V roce 2020 míra nezaměstnanosti v Lombardii klesla pod 5 %. Oproti tomu nejhůře je na tom nejchudší region Kalábrie, kde míra nezaměstnanosti dlouhodobě přesahuje 20 %, v roce 2014 dokonce 25 %. O něco lépe je na tom Basilicata, která má na rozdíl od Kalábrie a Puglie přístup k moři, čímž si vytváří lepší podmínky pro obchod, cestovní ruch a s tím spojené příležitosti práce.

### **3. Jak se odlišuje míra nezaměstnanosti s ohledem na pohlaví a vzdělání obyvatelstva?**

Míra nezaměstnanosti s ohledem na pohlaví musí být brána jednak v souvislosti s poměrem pohlaví v populaci, který je v Itálii podobný jako v jiných evropských státech, a to přibližně o 2 p. b. více žen než mužů, a jednak v souvislosti s poměrem lidí v produktivním věku. Na každého seniora staršího 65 let připadá skoro 5 lidí v produktivním věku.

Obecně je v Itálii více nezaměstnaných mužů než žen. Celkem dlouhodobě nezaměstnaných v celé Itálii je 1 344 400 osob, přičemž v produktivním věku je v současné době cca 66 % obyvatelstva.

Odlišnost míry nezaměstnanosti s ohledem na vzdělání byla zkoumána velmi podrobně, a to především v souvislosti vysoké diverzifikace mezi severní a jižní částí země.

Bylo zjištěno, že v severní části Itálie je uplatnění pro všechny levely vzdělání ISCED, a to vzhledem k velmi rozmanitým možnostem ekonomiky, ať už v oblasti cestovního ruchu, nebo průmyslu. Je zde potřeba i kvalifikovaných pozic oproti jižní části Itálie, která je zaměřená primárně na zemědělství nebo rybolov a je nejchudší a nejméně rozvinutou částí země.

Pomocí regresní a korelační analýzy autorka statisticky potvrdila, že v jižní části Itálie se bude míra nezaměstnanosti zvyšovat s počtem terciálně vzdělaných lidí, kteří z této části Itálie odchází na sever, anebo do zahraničí, aby sehnali uplatnění. Naopak v severní části

Itálie se míra nezaměstnanosti bude snižovat s narůstající mírou terciálně vzdělaných osob.

Kromě odpovědí na tyto tři výzkumné otázky je možné také konstatovat, že v rámci Itálie, jako státu, se celkově nejdříve jednalo o typ cyklické nezaměstnanosti. V současné době však jednoznačně převládá strukturální typ nezaměstnanosti na většině území Itálie.

## Závěr

Tato bakalářská práce měla za cíl přiblížit problematiku nezaměstnanosti v Itálii. Je rozdělena do dvou základní částí – teoretické a praktické.

V první části se autorka nejprve zabírala teoretickými východisky k pochopení širšího kontextu. Byly vysvětleny její příčiny, druhy a způsoby vyjádření. Dále byly vymezeny rizikové skupiny nezaměstnaných a dopady nezaměstnanosti.

Pro správné pochopení byly zmíněny základní informace o Itálii, byla zasazena do geografického a socioekonomického kontextu. Stručně byla popsána její historie s ohledem na ekonomický vývoj a vývoj obyvatelstva a v návaznosti na to i současný stav trhu práce. Dále byly popsány nejvíce stěžejní reformy ve veřejnoprávní oblasti.

Praktická část si kladla za cíl odpovědět na 3 výzkumné otázky, které jsou uvedeny na jejím začátku. K odpovědím na tyto otázky autorka využila dat z evropské databáze EUROSTAT. Nejprve poukázala na vývoj nezaměstnanosti v časové ose, srovnání mezi dalšími evropskými státy, ale také na závislost nezaměstnanosti na HDP země s ohledem na Okunův zákon.

Autorka popsala jednotlivé fáze vývoje nezaměstnanosti a zhodnotila její stav, stanovila faktory ovlivňující nezaměstnanost na regionální úrovni a zjistila příčiny nezaměstnanosti v jednotlivých oblastech. S ohledem na data, která byla zjištěna, se v další části zabírala vývojem nezaměstnanosti především v jižní části Itálie, kde je situace nejhorší a zkoumala její závislost na pohlaví a vzdělání obyvatelstva. K tomu byly využity statistické metody regresní a korelační analýzy.



## Seznam použitých zdrojů

- Anzolin, E., & Amante, A. (2020). *First Italian dies of coronavirus as outbreak flares in north*. Reuters. <https://www.reuters.com/article/us-china-health-italy/coronavirus-outbreak-grows-in-northern-italy-16-cases-reported-in-one-day-idUSKBN20F0UI>
- Bachanová, V., & Musil, P. (2009). *Praktikum makroekonomie*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.
- Buchtová, B., Šmajš, J., & Boleloucký, Z. (2013). *Nezaměstnanost*. Grada Publishing.
- CIA (2022). *The World Factbook*. Dostupné 20. 10. 2022 z <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/italy/>
- Cracolici, M. F., Cuffaro, M., & Nijkamp, P. (2007). Geographical Distribution of Unemployment: An Analysis of Provincial Differences in Italy. *Growth and Change*, 38(4), 649–670. DOI: 10.1111/j.1468–2257.2007.00391.x
- Český statistický úřad (2016). *Klasifikace vzdělání (CZ-ISCED 2011)*. Dostupné 2. 2. 2023 z [https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace\\_vzdelani\\_cz\\_isced\\_2011](https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_vzdelani_cz_isced_2011)
- Daniele, V., & Malanima, P. (2009). Labour Supply in Italy 1861-2001. Structural Change and Regional Disparities. *Quaderni Istituto di studi sulle società del mediterraneo*, 141. [https://www.academia.edu/download/32562217/labour\\_supply05.doc.pdf](https://www.academia.edu/download/32562217/labour_supply05.doc.pdf)
- De Oliveira, G., & Guerriero, C. (2018). Extractive states: The case of the Italian unification. *International Review of Law and Economics*, 56, 142-159. <https://doi.org/10.1016/j.irl.2018.10.001>
- Eurostat (2023). *Database*. Dostupné 15. 2. 2023 z <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database/>
- Grasseová, M., Dubec, R., & Řehák, D. (2012). *Analýza podniku v rukou manažera* (2. vyd.) BizBooks.
- Istat (2022). *Popolazione e famiglie*. Dostupné 20. 1. 2023 z <https://www.istat.it/it/popolazione-e-famiglie>
- Jones, E., & Pasquino, G. (2019). *Oxford Handbook of Italian Politics*. Oxford University Press.
- Knight, P. (2003). *Mussolini and Fascism*. Routledge.
- Lidovky & ČTK (2012). *Itálie hledá cestu z krize. Prodává paláce a hrady*. Lidovky. [https://www.lidovky.cz/byznys/italie-hleda-cestu-z-krize-prodava-palace-a-hrady.A120815\\_112715\\_firmy-trhy\\_ase](https://www.lidovky.cz/byznys/italie-hleda-cestu-z-krize-prodava-palace-a-hrady.A120815_112715_firmy-trhy_ase)
- Macáková, L., Breňová, L., Hořejší, B., Koderová, J., Rusmichová, L., Soukup, J., Soukupová, J., & Nečadová, M. (2010). *Mikroekonomie. Základní kurz*. Melandrium.
- Marino, J. A. (2022). *Italy*. Dostupné 20. 10. 2022 z <https://www.britannica.com/place/Italy>
- MBRES (2018). *Leading Italian Companies*. Dostupné 20. 10. 2022 z <https://web.archive.org/web/20190301024816/http://www.mbres.it/en/publications/leading-italian-companies>

- Mejstřík, M. (2015). *REFORMY PO ITALSKU: RENZIHO SNAHA ZMĚNIT ITÁLII*. Institut pro evropskou politiku. Dostupné z: <https://www.europeum.org/data/articles/mejtk-itlie.pdf>
- Miras (n.d.). <https://www.miras.cz/seminarky/makroekonomie-n10-nezamestnanost.php>
- Page Moch, L. (1995). Moving Europeans: historical migration practices in western Europe. In R. Cohen (Ed.), *The Cambridge Survey of World Migration* (s. 126-130). Cambridge University Press.
- Samuelson, P. A., & Nordhaus, W. D. (2010). *Ekonomie*. NS Svoboda.
- Svoboda, M., Gangur, M., & Mičudová, K. (2016). *Statistické zpracování dat*. Západočeská univerzita v Plzni.
- Terzo, G., & Giaconia, C. (2019). *The Socio-Demographic Determinants of Youth Unemployment in Italy: Evidences from National Labour Survey*. EconWorld2018, Seville, Spain. [https://seville2019.econworld.org/papers/Terzo\\_Giaconia\\_The.pdf](https://seville2019.econworld.org/papers/Terzo_Giaconia_The.pdf)
- The Economist Intelligence Unit (2006). *Foresight 2020. Economic, industry and corporate trends*. [http://graphics.eiu.com/files/ad\\_pdfs/eiuForesight2020\\_WP.pdf](http://graphics.eiu.com/files/ad_pdfs/eiuForesight2020_WP.pdf)
- Toh (2008). *Světová ekonomika je nejslabší od třicátých let*. Novinky. <https://www.novinky.cz/clanek/ekonomika-svetova-ekonomika-je-nejslabsi-od-tricatyh-let-40213719>
- Tuttitalia (2022). *Regioni italiane*. Dostupné 12. 10. 2022 z <https://www.tuttitalia.it/regioni/>
- World Atlas (2022). *Flags, Symbols, & Currencies Of Italy*. Dostupné 15. 10. 2022 z <https://www.worldatlas.com/flags/italy>
- Železný, V. (2012). *18. 12. 2012 - Italský dluh je na rekordním maximu – bude Itálie další krachující z jižních zemí eurozóny?* Conseq. <https://www.conseq.pl/about-company/news/18-12-2012-italsky-dluh-je-na-rekordnim-maximu-%E2%80%93-b>

## Seznam tabulek

Tab. 1: Seznam regionů (počet obyvatel k 1. 1. 2022).....	18
Tab. 2: Úroveň vzdělání dle ISCED .....	42
Tab. 3: Popis proměnných regresní analýzy .....	46
Tab. 4: Výsledky regresní analýzy .....	49
Tab. 5: Výsledky upravené regresní analýzy.....	50
Tab. 6: Pearsonův korelační koeficient.....	51
Tab. 7: SWOT analýza italského trhu práce a nezaměstnanosti.....	52

## Seznam obrázků

Obr. 1: Rovnováha na trhu práce .....	8
Obr. 2: Dobrovolná a nedobrovolná nezaměstnanost.....	13
Obr. 3: Vývoj populace Itálie (vlastní zpracování, 2023).....	19
Obr. 4: Italská vlajka.....	19
Obr. 5: Porovnání míry nezaměstnanosti v Itálii s průměrem členských států EU .....	28
Obr. 6: Porovnání míry nezaměstnanosti Itálie s Českou republikou a Německem.....	29
Obr. 7: HDP vybraných zemí (v mil. EUR) .....	30
Obr. 8: Schodek státního rozpočtu vybraných zemí (v % HDP) .....	30
Obr. 9: Míra nezaměstnanosti Itálie, průměru EU a České republiky .....	32
Obr. 10: NUTS-2 Itálie .....	34
Obr. 11: Míra nezaměstnanosti dle NUTS-1 v Itálii v roce 2020.....	35
Obr. 12: HDP v Itálii dle NUTS-1 v roce 2020 (v mil. EUR) .....	36
Obr. 13: Míra nezaměstnanosti v Itálii .....	36
Obr. 14: Míra nezaměstnanosti na severu Itálie (regiony).....	37
Obr. 15: Míra nezaměstnanosti na jihu Itálie (regiony).....	38
Obr. 16: Dlouhodobá míra nezaměstnanosti v Itálii dle NUTS-1 (v tis. osob) .....	39
Obr. 17: Míra nezaměstnanosti v Itálii dle pohlaví (v tis. osob) .....	41
Obr. 18: Míra nezaměstnanosti v Itálii dle pohlaví v jižní části Itálie (v tis. osob).....	42
Obr. 19: Počet osob v produktivním věku s dosaženým vzděláním v Itálii (v tis. osob).....	43
Obr. 20: Nezaměstnanost v Itálii dle vzdělání (v tis. osob).....	44
Obr. 21: Nezaměstnanost v jižní části Itálii dle vzdělání (v tis. osob) .....	45
Obr. 22: Míra nezaměstnanosti v roce 2021 .....	47
Obr. 23: Podíl osob s terciálním vzděláním v roce 2021 .....	48
Obr. 24: Rozdíl parametrů v rámci geografického rozložení .....	48

Obr. 25: Regresní analýza.....	50
--------------------------------	----

## **Abstrakt**

Vocásková, D. (2023). *Nezaměstnanost Itálie* [Bakalářská práce, Západočeská univerzita v Plzni].

**Klíčová slova:** nezaměstnanost, Itálie, vzdělání, práce, trh práce

Téma nezaměstnanost Itálie bylo vybráno kvůli své nadčasovosti a aktuálnosti. Itálie je jedna ze zemí s největší diverzifikací ekonomiky v rámci jedné země. Cílem práce je vysvětlit teoretická východiska spojená s řešenou problematikou v Itálii a následně analyzovat situaci nezaměstnanosti na celkové i regionální úrovni. V průběhu práce autorka zkoumá faktory, které mají vliv na nezaměstnanost v jednotlivých částech a pomocí dat z evropské databáze EUROSTAT uvádí analýzy (regresní, korelační, SWOT atd.), které pomáhají k bližšímu zkoumání a nalezení odpovědí na výzkumné otázky stanovené na začátku praktické části. V závěru práce autorka shrnuje situaci, porovnává jednotlivé části země a definuje klíčové faktory pro budoucí fungování trhu práce v Itálii.

## **Abstract**

Vocásková, D. (2023). *Unemployment in Italy* [Bachelor Thesis, University of West Bohemia].

**Key words:** unemployment, Italy, education, job, labor market

The topic of Italian unemployment was chosen because of its timelessness and topicality. Italy is one of the countries with the greatest economic diversification within a single country. The aim of this thesis is to explain the theoretical background related to the issue at hand in Italy and then to analyze the unemployment situation at the overall and regional levels. In the course of the thesis, the author examines the factors that influence unemployment in the different regions and, using data from the European EUROSTAT database, presents analyses (regression, correlation, SWOT, etc.) that help to examine in more detail and to find answers to the research questions set at the beginning of the practical part. At the end of the paper, the author summarises the situation, compares the different parts of the country, and defines the key factors for the future functioning of the labor market in Italy.